

זאת ה'תורה

שבת פרשת חקת תשע"ח

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבְיָטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

למה

קריאת שמע

מופיעה רק

בסוף התורה?

בשביל לקרב יהודי

אחר אני צריך גם

לקבל ממנו

פרצוף החק

עיונים בשער הלשוני של שם הפרשה - חקת

מתקדמים יחד

על גישות בקירוב וביחס למציאות

טעם מצוה

ביאור בנגלה על מצוה בפרשה

דבר יום ביומו

מסרים יומיים קצרים לפרשת חקת

פרקי אבות

ביאורים מלוקטים לפרק ה'

מענות ותשובות

תשובות הרב לשאלות

נקודת חינוך

נקודה מעובדת - חינוך לאמונה

סיפור חסידי

הרב הריי"צ מליובאוויטש

ברכות בחשבון

חידושי רמזים בפרשה

03

16

21

24

28

30

33

36

38

19

34

הקדמת המערכת

עוד שבת בפתח ואנו שוב אתכם עם חוברת 'ואביטה' חדשה שתמלא את השבת שלכם בתוכן מעניין וענג שבת לכל המשפחה, עם כמה מדורים טריים משיעורי הרב בתאריך היארצייט של אביו (שחל השבוע), שיעורים שהוקדשו כולם עבורכם, קוראי 'ואביטה' היקרים.

אז מה יש לנו השבוע בשבילכם?

נפתח במאמר טרי על ה'שערי חק משיעור ליל היארצייט, שמעורר אותנו לשים לב לדמיון בין שמות שתי פרשות השבוע ביניהן אנו נמצאים – קרח וחקת – ומשם אנו צוללים פנימה למהלך שמחבר שני סוגי התבוננויות יסודיות בקבלה וחסידות, התבוננות ב'שערי של המילה והתבוננות דרך בניית פראוף של עשר ספירות. רוצים לדעת עוד? קראו את ההקדמה החשובה לשיעור (ותבינו מהו בכלל שער).

השיעור השני, ניתן לפני כשנה לחברי הגרעין החדש של הרב בתל אביב, והוא עוסק בגישות שונות ביהדות ביחס למציאות ובפרט לקירוב רחוקים. תורף השיעור הוא החידוש שעכשו עלינו לאמץ גישה חדשה שרואה כל פעולת השפעה על הזולת, כהשפעה וקבלה הדדיים – מתקדמים יחד.

יש לנו נקודת חינוך – ערוכה מתוך התוועדות ר"ח תמוז – בה מוסבר למה 'שמע ישראל' – יסוד האמונה של עם ישראל – מופיע רק בסוף התורה ומה אנחנו למדים מזה לחינוך ילידים.

נמשיך עם מדור טעם מצוה, אף הוא טרי משיעורי היארצייט של השבוע, שמציג ביאור בעבודה על סוגיית טומאת מת באהל. כמו תמיד, אנחנו מצרפים כאן את המסרים היומיים לפ"ש הנשלחים בוואטסאפ (למי שעדיין לא הצטרף לתפוצה) במדור 'דבר יום ביאור', וביאורים מלוקטים לפרקי אבות – פרק ה, שבעזרת ה' נקרא השבת.

הסיפור החסידי השבוע מוקדש לדמותו של הרבי הריי"צ, שהשבוע יחולו יום הולדתו וחג הגאולה שלו – יב-יג תמוז. גם מקומו של מדור המענות ותשובות לא נפקד, עם מענות במגוון נושאים. ונקנה במדור המאתגר ברכות בחשבון, אף הוא היישר משיעורי היארצייט השבוע.

האמת היא שיש עוד שיעורים, התוועדויות והשלמות, שהיינו שמחים להכניס לחוברת השבוע, אבל מה שהלב חושק, פנאי (העמודים) עושק. אז בהחלט יש למה לצפות במייל ההשלמות שישלח לקראת שבת (מי שעוד לא הצטרף לתפוצה, שיעבור עכשו לגב החוברת...).

קראתם? הניתם? אז קדימה, הצטרפו לצוות המפיצים שלנו. פרטים בגב החוברת.

השבוע תתקיים התוועדות חגיגית לרגל יום ההילולא של 'אור החיים הקדוש'. מתי? יום רביעי, אור לט"ו תמוז, בשעה 20:00. היכן? חברון – עיר האבות, מרכז גוטניק. כמו כן ביום שני בשעה 18:00 צפוי שידור מתוך התוועדות קבלת פנים לחתן.

שבת שלום, המערכת

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צ'ץ אביחיל | מערכת: הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיתאל גלעדי

פרצוף החק

אור ל-ה' תמוז ע"ח – כפר חב"ד

יארצייט אבי-הרב ר' שמשון-יעקב גינזבורג ע"ה

מבוא להתבוננות וקיצור מהלך השיעור

השיעור שלפנינו מחבר בתוכו שתי דרכי התבוננות עיקריות – עיון לשוני והקבלה לעשר ספירות – שלכל אחת מהן ראוי להקדיש כמה מלים: נקודת המוצא של השיעור היא תשומת לב לנוכחות הבולטת של אותיות **ח ו-ק** בשמות הפרשות קרח וחקת.

העולם נברא בלשון הקדש והתורה נתנה בלשון הקדש. ספר יצירה (המיוחס לאברהם אבינו), שהוא ספר הקבלה וגם ספר הדקדוק הקדום ביותר, מסביר כי אבני היסוד של הבריאה הן **כב** האותיות שבצירופיהן השונים בונות 'בתים'. הצירוף הבסיסי ביותר הוא של שתי אותיות, וצירוף כזה נקרא 'שער' בלשון ספר יצירה (כאשר **כב** אותיות מצטרפות ב'**רלא** שערים פנים ואחור'). ה'שער' של כל מלה, שתי האותיות העיקריות שבה, הוא המקור הראשוני והחשוב שלה, לכן מקום חשוב בפני עצמו בהתבוננות בלשון הקדש תופסת ההתבוננות ב'שערים' וניתוח השרשים הנובעים מהם. גם התבוננות באותיות, שערים או שרשים יכולה להעשות ברבדים רבים. בספר "מעין החכמה" (ספר קבלה קדמון, שיש מייחסים למשה רבינו) מפורש כי התבוננות אמיתית בלשון הקדש מבוססת על חמש רמות: **תיקון, צירוף, מאמר, מכלול, חשבון**. ה**תיקון** הוא משמעות המלה (בהופעותיה ומשמעותיותה השונות); **צירוף** היינו התבוננות בצירופים שונים של אותיות המלה; **מאמר** היינו פיתוח של המלה למשפט שלם (בדרך של ראשי תיבות או נוטריקון); **מכלול** פירושו ניב – ישנם צירופי מילים אופייניים ללשון הקדש, והתבוננות בכל מלה כוללת ניתוח הניבים-המכלולים הלשוניים בהם היא מופיעה; **חשבון** היינו הגימטריא של המלה (בצורות החישוב והחילוף השונות שלה).

התבוננות רבת-רבדים כזו בכל אות ומלה חושפת את העושר העצום הטמון בה, מעוררת את המחשבה ומציתה את הדמיון בכיוונים רבים ויצירתיים. מתגלים לנו הקשרים חדשים ופרשנויות נוספות בדרך הלימוד, אנו נעשים רגישים יותר לדקויות בניסוחי התורה וכאשר משקיעים זמן וגיעה בהתבוננות בשערים שנפתחים בצורה זו מתגלות תובנות ודרכי עבודת ה' חדשות. מעבר לכך, ההתקשרות לתורה כאשר נוגעים גם ברבדים 'אמנותיים' יותר שלה, בצלילים מהשירה הפנימית שבה, נעשית עמוקה וכוללת יותר. אם התהליך נעשה נכון ומבורר, נבחן ומפותח על ידי יסודות העיון וההתבוננות התורניים, הוא הדרך הנכונה להגיע לדמיון דקדושה (ראה עוד בהקדמת המאמר "כיונים אל ארְבְּתֵיהֶם" במעין גנים ח"א).

הפרק הראשון של השיעור עוסק בתיקון-במשמעות החקים בתורה, תוך הדגשת תחושת ה**ריחוק** שיוצר **החק** שלמעלה מטעם ודעת ויראת ה' שהוא מעורר. יראת ה' היא בסיס אהבת ה', ולכן כה חשובה תפיסת מצוות התורה כחקים.

הפרק השני מפתח את אותיות **חק** למאמר, תוך נסיון לזהות מכלולים רבים שרמוזים

באותיות אלה.

מבנה ההתבוננות בפרק השני הוא יסוד התבוננות נוסף – הקבלה לעשר הספירות. בכלל, יסוד המלה קבלה בלשון הקדש הוא שרש **קבל**, המופיע בתורה במובן של הקְבֵּלָה ("מקבילות הללאות"). כלומר, התבוננות בדרך הקבלה היא היכולת להתבונן בתופעה ולהקביל אותה למבני היסוד של המציאות אותם חושפת תורת הקבלה. כאשר מצליחים להקביל באופן אמתי זוכים לחשוף סדר פנימי אמתי, להפוך אוסף פריטים למבנה אורגני אחד בו מתקיימים קשרים פנימיים, שיש בו זרימה ותהליכים, ושניתן להבין את ההגיון הפנימי שלו ולהקיש אליו מערכות מוכרות נוספות. התבוננות במושג לפי עשר ספירות מאפשרת גם לראות אותו ממגוון פנים, להכיר את ה'פרצוף' השלם שלו ולשים במקומה הנכון כל נקודת מבט עליו, כולל נקודות מבט שונות ואף סותרות (דבר שניכר במיוחד כאשר מסדרים מאמרי חז"ל – או, להבדיל, תיאוריות שונות – לפי סדר פנימי, ופתאום קל יותר לזהות כי "אלו ואלו דברי אלהים חיים" ולהבין את ההשלכה-ההשפעה של כל אחד מהם על עבודת ה' הפנימית ועל ראית המציאות הנכונה).

בשיעור שלפנינו ההתבוננות במכלולי שער **חק** נותנת זווית שונות שרמוזות בתוך חקי התורה, שמצד עצמם הם למעלה מטעם ודעת, ותוך כדי הקבלה לספירות נפתחות נקודות-עומק חשובות: המשכה מאור אין סוף שלפני הצמצום אל תוך החלל; החבור וההבדלה בין קדש וחול; הקירוב והריחוק שבתהליך התשובה, הנובע מצמצום ההתרחקות מהאחדות של עולם האצילות; היחס בין התקשרות והתחברות; הדין והצמצום הטמונים במושג הקל וחומר; הבעייתיות במושג יראת הענש, ועוד ועוד.

א. יראת החקים

מדות הדכורא¹).

חק הוא הפנים של הצירוף ו-**קח** הוא האחור שלו. ב"ויקח קרח" יש פעמיים **קח** (ושאר האותיות – **ריו** = פעמיים **חק**!), האחור של הנצח דאלב"ם, ואחר כך מגיעים לפרשת חקת, לשון **חק**, הפנים של הנצח. יש **חק** ויש **חקה** – לשון זכר ולשון נקבה, אפשר לומר על דרך לשון הזהר 'איהו **חק**, איהי **חקה**' – ויחד הם משלימים למספר ההשראה ה-**יא**, **אחד** פעמים **טוב** (221).

חוקים – ריחוק, משפטים – קירוב

בפרשת "ואתחנן" כתוב שה' מצוה אותנו "לעשות את כל החקים האלה ליראה את הוי"

חק ו-קח, חק וחקה

פרשת השבוע היא פרשת חקת, "זאת חקת התורה"². גם פרשת **קרח** וגם פרשת **חקת**, שתי הפרשיות שסביב ר"ח תמוז, הן עם אותיות **קח-חק**. זוג האותיות **חק** הוא הזוג השמיני באלפא-ביתא דאלב"ם, המכוון כנגד פרצוף הנצח³ (המדה הרביעית שבלב, כנגד החדש הרביעי בשנה – ששת חדשי הקיץ כנגד מדות הנוקבא וששת חדשי החרף כנגד

נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה.

א במדבר יט, ב.

ב ראה לב לדעת מאמר "אמונה ובטחון" הערה סט.

ג ראה ספר הלקוטים ויצא סימן כט, ובכ"ד.

בגימטריא הוי' פעמים אלהים, דהיינו ב"פ
 "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"³, ערב
 ובקר, שני חקים.]

ממד החוקים במשפטים

היות שיראה היא "ראשית העבודה ועקרה
 ושרשה", כמו שאדמו"ר הזקן כותב בתניא⁴,
 האידשקייט צריך להתחיל מחקים. גם את
 המשפטים צריך לקבל כמו חקים" – כמה
 שאני מבין אותם, ונמשך אחרי מצווה המצוה,
 הקב"ה, צריך לדעת שגם בתוך המשפטים
 יש ממד פנימי שאיני מבין, ה' עצמו ש"לית
 מחשבה תפיסא ביה כלל"⁵. כפי שאיני יכול
 להבין את ה' כך איני יכול להבין את תורתו,
 שהרי "אורייתא וקוב"ה כולא חד", הכל דבר
 אחד.

לפי זה, גם את מהות ישראל איני יכול
 להבין – "ישראל ואורייתא וקוב"ה כולא
 חד"⁶, כמו שאיני יכול להבין את ה', כך איני
 יכול להבין את התורה ואת ישראל (והרמז:
 "כי חק לישראל הוא [ישראל עצמו הוא חק]
 משפט לאלהי יעקב [בחירת ה' בנו היא חק,
 למעלה מן השכל, אך בחירתנו בו יתברך,
 שיהיה 'אלהי יעקב' הוא משפט, על פי שכל,
 אלא שגם בו יש ממד פנימי של חק]"⁷). הכל
 ראש של חקים.

יש שתי פרשות בתורה שנקראו על שם
 חקים – "אם בחקתי תלכו"⁸ (הליכה בבחינת
 "ילכו מחיל אל חיל"⁹ – חיל לשון יראה, חיל)

אלהינו לטוב לנו כל הימים לחיתנו כהיום
 הזה"¹⁰ – דווקא החקים נועדו "ליראה"¹¹.

אנחנו יודעים שהחקים הם למעלה מטעם
 ודעת, ואם הם נועדו לעורר יראה אני מבין
 שהמשפטים, המובנים על פי טעם ודעת,
 נועדו לעורר אהבה וקירוב. ה' מצוה אותי דבר
 שגם אני מבין, עד כדי כך ש"אלמלא נתנה
 תורה היינו לומדים צניעות מחתול וכו"¹², כדי
 לקרב אותי. כאשר ה' מצוה דבר מובן לי הוא
 מקרב אותי ואת דעתי לתורה והקירוב גורם
 אהבה. לעומת זאת, את החק איני מבין – דבר
 הממחיש את הריחוק מה', שאיני מסוגל להבין
 אותו – ולכן החקים גורמים יראה. ורמז: חק
 עולה חצי יראה – כל ריו (סוד של זיווג, יחוד
 של ריו עליון וריו תחתון) הוא ב"פ חק. בתוך
 יראה יש שני חקים – "החקים האלה [מייעוט
 רבים שנים] ליראה".

[יראה היא אותיות ראייה (החוש של חדש
 תמוז, על פי ספר יצירה), אך כתוב "הוי'
 שמעתי שמעך יראתי"¹³. יחוד היראה והשמיעה
 הוא על דרך חווית מתן תורה, "וכל העם ראים
 את הקולת"¹⁴ – "רואים את הנשמע". כך גם
 ההתבוננות של "שמע ישראל וגו'" רומזת
 לראיה, שכן שמע ראשי תבות "שאו מרום
 עיניכם וראו גו"¹⁵. ובא הרמז: "לעשות את
 כל החקים האלה ליראה את הוי' אלהינו"

ד דברים ו, כד.

ה יש חמשה פסוקים, כולם במשנה תורה, של "ליראה את
 הוי'", כנגד הגבורות-ראות: "ליראה את הוי' אלהינו" (ו, כד)
 "ליראה את הוי' אלהיך" (י, יב) "ליראה את הוי' אלהיך"
 (יד, כג) "ליראה את הוי' אלהיו" (יז, יט) "ליראה את הוי'
 אלהיכם" (לא, ג) בגימטריא אחד פעמים טוב ברבוע!

ו עירובין ק, ב.
 ז ראה דרושי יו"כ (שעה"כ ופע"ח) פ"ג (ע"פ זהר ח"ב מ,
 א). עץ חיים שער מ"ן ומ"ד (לט) דרושי.

ח חבקוק ג, ב.

ט שמות כ, טו.

י רש"י שם בשם המכילתא.

יא ישעיה מ, כו. ראה לוח 'היום יום' י"ט חשון.

יב דברים ו, ד.

יג פרק מב.

יד ראה שעשועים יום יום פרשת אחרי מות.

טו הקדמת תקוני זהר ("פתח אליהו").

טז ע"פ זהר ח"ג עג, א.

יז תהלים פא, ה.

יח ויקרא כו, ג.

יט שם פד, ח.

ה-ק של חק. ב-ק הרגל השמאלית יורדת למטה, לשם המשכה. על אף שמדובר לפני הצמצום, "קדמון" הוא כבר זהו אור ששייך להשתלשלות. גם ב"אחד", בניגוד ל"יחיד", יש כבר עלית הרצון לברוא את העולמות, אבל התכנון ממש של העולמות הוא ה"קדמון"¹⁰. מרגל ה-ק נמשך הקו, אליו נגיע בהמשך. מספירת היסוד של "קדמון" נמשך הקו אחרי הצמצום, אל תוך החלל¹¹. יחסית למצב שלפני הצמצום, החלל הוא כמו 'למטה מן הקרקע', מקום ירידת רגל שמאל של ה-ק.

זהו החק הראשון – אנחנו, היהודים, קשורים לאור אין סוף ב"ה שלפני הצמצום, על כל שלש המדרגות שבו.

חכמה: חדש-קדש; חול-קדש
התחדשות – חכמה, התחזקות – בינה
 דובר הרבה פעמים¹² בסוד חק, על שני לשונות של חכמה – לשון נופל על לשון – חדש-קדש. "החדש הזה לכם ראש חדשים"¹³ – כל התחדשות היא בחכמה, כידוע¹⁴ שיחס חכמה-בינה הוא כמו התחדשות-התחזקות בעבודת ה', התחזקות היא תשרי והתחדשות בניסן, "החדש הזה לכם ראש חדשים" – ועל החדש כתוב "כזה ראה וקדש"¹⁵. "קדש מלה בגרמיה"¹⁶, הנקודה הפנימית של החכמה שלא מתלבשת בבינה.

ו"זאת חקת התורה". החק שכולל את כל התורה הוא החק של פרה אדומה, "זאת חקת התורה" (ולא 'זאת חקת הפרה').

ב. פרצוף החקים

לכן, מן הראוי לדבר על המושג חק ולעשות ממנו פרצוף, כדרכנו. מה הכוונה? לחפש ניבים וביטויים בתורה שראשי התיבות שלהם חק, או שהם רומזים לחק באופן אחר, ולסדר אותם לפי מבנה הספירות. נתחיל מלמעלה:

כתר: יחיד-אחד-קדמון

מקור החקים הוא לפני הצמצום הראשון. כתוב בחסידות, בעיקר אצל אדמו"ר האמצעי¹⁷, שלפני הצמצום הראשון יש שלש מדרגות – יחיד, אחד, קדמון. יחיד-אחד הן שתי מדרגות, אך הן באות מאותו שרש, מאותו שער. השער הוא חד, כמו בארמית – יחיד הוא "חד ולא בחושבן" בלשון התקוני זהר¹⁸ (ביחס ל"אחד" שהוא "אחד המנוי", אחד שהוא כן בחושבן) וגם "אחד" בארמית הוא "חד". אומרים בקריאת שמע "ושנתם לבניך"¹⁹, צריך שהדברים יהיו חדודים בפך, וכן "יחד יתרו"²⁰, "שנעשה בשרו חדודין חדודין"²¹. אם כן, השער של יחיד-אחד הוא חד, מתחיל ב-ח, וקדמון כבר מתחיל ב-ק – זהו ה-חק הראשון, של המדרגות שלפני הצמצום הראשון.

"קדמון" היינו מה שה' שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל", "גליף גליפו בטהירו עילאה" בלשון הזהר²² – זהו סוד

כ שער היחוד פי"א, ובכ"ד.

כא הקדמת תקוני זהר יז, א.

כב דברים ו, ז.

כג שמות יח, ט.

כד רש"י שם.

כה ח"א טו, א.

כו ראה שער היחוד הנ"ל.

כז ראה שיעור אמונה ובטחון 11 פ"ד – נדפס בעלון ואביטה פרשת במדבר.

כח ראה שיעור אור לר"ח שבט ע"ד פ"ג.

כט שמות יב, ב.

ל ראה מעין גנים ח"ג מאמר "הדילוג לגאולה"; מעין גנים ח"א עמ' רח (היחס בין מוהרנ"ת לרבי נפתלי).

לא ר"ה ב, א.

לב זח"ג צד, ב.

חולין על טהרת הקדש

אדמו"ר הזקן^{מא} פוסק כמו הרמב"ן^{בב} שיש מצוה של "והתקדשתם"^{מב}, "קדשים תהיו"^{מג}, "קדש עצמך במותר לך"^{מד}, לקדש גם את החולין – יש בחול משהו שראוי להתקדש. קודם צריך להבדיל את החול מהקדש ואחר כך להכיל את החול בתוך הקדש. אם כן, יש גם את זוג חול-קדש של חק בתוך החכמה.

בינה: רחוק-קרוב; חם-קר חק בשרשים רחוק-קרוב

אולי הכי חשוב הוא הזוג שכעת מגיעים אליו, בבינה. יש פסוק, שאומרים במוצאי שבת ב"ויתן לך", עם זוג חשוב של חק. כל הברכות במוצאי שבת קשורות למעבר מאצילות לימי החול, להמשיך מאור האצילות דשבת לעובדין דחול של ימי המעשה, ולקראת הסוף אומרים את הפסוק "בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר הוי' ורפאתיו"^{מז}, פסוק שגם נדרש בגמרא^{מח}, ויש לגביו מחלוקת מאד חשובה בין שני אמוראים גדולים.

איזה חק יש כאן? במושגים רחוק-קרוב. יש כאן התכללות. בדרך כלל ר היא אות חלשה בשרש ונוספת "לתפארת הלשון"^{מט}, לכן השער העיקרי במלה "רחוק" הוא חק. אמרנו קודם שחוק פועל תחושת ריחוק ביני לבין ה', כי איני יכול להבין אותו. אבל יחד עם הריחוק – "מרחוק הוי' נראה לי"^{נא} – יש בו

יש עוד זוג של חק שקשור לקדש – כמו שאומרים בהבדלה "המבדיל בין קדש לחול, בין אור לחשך, בין ישראל עמים, בין יום השביעי לששת ימי המעשה", וחותרים "המבדיל בין קדש לחול", העיקר. חול-קדש גם ראשי תבות חק. ארבעת הלשונות הנ"ל בהבדלה הם עצמם כנגד י-ה-ו-ה – "בין קדש לחול" בחכמה, "בין אור לחשך" בבינה, "בין ישראל לעמים" ב-ו ו"בין יום השביעי לששת ימי המעשה" ב-ה תתאה^{נב}.

בפנימיות, הצורך להבדיל בין קדש לחול אומר שגם לחול יש שרש בחכמה. דוגמה לכך היא הרקיע, אשר "מבדיל בין מים למים"^{נב} (בין תענוג רוחני, קדש, לתענוג גשמי, חול. אך בתחלה היה "מים במים"^{נב}, וכן "כשתגיעו למקום אבני שיש טהור אל תאמרו 'מים מים'"^{נד} – על אותם מים נאמר "מן המים [המים ב-ה הידיעה] משיתהו"^{נז}, שרש משה רבינו שנמשה ממי החכמה) – בחיצוניותו הרקיע מבדיל אך בפנימיותו הוא מחבר^{נה}. איזה חיבור יש בין לגבי קדש וחול? יש בחז"ל^{נו} מושג "חולין שנעשו על טהרת הקדש", אחד הנושאים האהובים עלינו^{נא}. יהודי צריך לקדש את החול.

לג וראה גם הקבלת ההבדלות כנגד כללות סדר ההשתלשלות – סוד ה' ליראוי שער "שלשה דילוגים" פי"ג.

לד בראשית א, ו.

לה בראשית רבה ה, ב (ובכ"ד). ראה סוד ה' ליראוי שער "מקור מים חיים" (ובפרט פרקים ה-ו-יב).

לו חגיגה יד, ב.

לז שמות ב, ב.

לח תו"ח בראשית א, א ואילך, וביאורו בפלח הרמון ד"ה "בראשית" (הראשון). שיעורים בסוד ה' ח"ג פ"ט.

לט חולין ב, ב.

מ ראה שכינה ביניהם פרק "חברים נאמנים" הערה יא; מעין גנים פרשת קדשים (והנסמן שם מדא"ח); תיקון המדינה פי"ג.

מא תניא פרק כז.

מב הוספות לסה"מ לרמב"ם מצות עשה ח.

מג ויקרא יא, מד; שם כ, ז.

מד שם יט, ב.

מה יבמות כ, א.

מו ישעיה נז, יט.

מז ברכות לד, ב.

מח לשון הראשונים והמדקקים. ראה ר"ן נדרים לז, ב; מנחת שי במדבר יב, יד.

מט ירמיה לא, ב. ב. "מרחוק הוי' נראה לי" בגימטריא הוי' ברבוע, ראשי התבות = ה פעמים הוי', אמצעי וסופי התבות = יהו פעמים הוי'

משהו שיותר קרוב מהקרוב.

היא כאור אין סוף שלפני הצמצום^{טז}). עיקר הירידה לעולם הבריאה הוא מוצאי שבת, הכניסה לימי המעשה. יום ראשון הוא בריאה, "בראשית ברא אלהים"; יום שני הוא יצירה; יום שלישי הוא עשיה – ואחר כך, רביעי-חמישי-ששי, שוב עולים בעולמות ב"ע"י^{טז}. רק שבת היא אצילות. הפסוק הזה, של עבודת התשובה, שייך לבריאה – "אמא עילאה מקננא בכורסאי"^{טז}, והיא בחינת התשובה. הפסוק גם מתחיל בפירוש בבריאה – "בורא". איך הפסוק נגמר? "אמר הוי' ורפאתיו". אחד הפסוקים העיקריים לגבי תשובה הוא "ולבבו יבין ושב ורפא לו"^{טז}. מי צריך רפואה? מי שחולה. **חולה** הוא אחד **שהחול** מדי תפס אותו ופגם בו. עכשיו הוא חולה וצריך רפואה, ו"גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם", כפי שאמרו חז"ל^{טז}.

שוב, יש כאן "בורא", בריאה; "ניב", לשון נבואה, ששרשה בינה **(ניב** אותיות **בינ[ה]**); "**שפתים**" בגימטריא "**פרה אדמה תמימה**", פרשת השבוע, "תבוא האם [בינה, צבע אדום] ותקנח את צואת בנה"^{טז}; "שלום שלום", למה שלום הוא רפואה? כמו התורה של רבי נחמן^{טז} על "שלום בעצמי".

יש שיחה מאד חשובה של הרבי^{טז}, שהמושג שלום – "גדול השלום"^{טז} – שייך רק כשיש שנים, לא שייך לפני הצמצום. ביחיד-אחד-קדמון אין שלום, והשלום מתחיל

בכל אופן, בתוך **הרחוק** עצמו יש **חק**, ובתוך **הקרוב** יש את ה-**ק**. **ברחוק** ה-**ח** לפני ה-**ק** והקרוב מתחיל ב-**ק**. ה-**ר** של הקרוב היא גם ה-**ר** של הרחוק. יש הרבה קשר בין שני השרשים האלה. אם רוצים למצוא את ה-**ח** בתוך הקרוב אפשר לומר ש-**ב** (של קרוב) באטב"ח היא **ח**. אז יש **חק ברחוק** (צירוף הפנים) ו-**קח בקרוב** (צירוף האחור), שני מצבים שלכאורה הם נגדיים – או שאתה רחוק או שאתה קרוב – אבל הם מאד קשורים (ככל שאתה קרוב אתה רחוק וככל שאתה רחוק אתה קרוב, על דרך "אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך"^{טז}).

פסוק תשובה-רפואה-שלום – עבודת הבינה-הבריאה

יש בקבלה הרבה עומק^{טז}, עם הרבה הסבר בחסידות^{טז}, על היחס בין "ריחוק מקום" ל"קרוב מקום" באופן בו מאיר אור אין סוף מאיר. בכל אופן, אנחנו רוצים לפרש את הפסוק שהזכרנו כעת, שנדרש כפסוק של תשובה.

תשובה מתעוררת אצל אדם שמרגיש (במודע או שלא במודע) שירד מאצילות לעולם הבריאה. המדרגות יחיד-אחד-קדמון הן לפני הצמצום, אבל גם לחכמה, לקדש, יש עדיין זיקה למה שהיה לפני הצמצום – שבת קדש היא אצילות עדיין (ולפי ערכין

נד ראה סוד ה' ליראיו שער "ארבעה עולמות" בענין אבי"ע דכללות.

נה ראה שיעור ש"פ וישלח ע"ז.

נו תקוני זהר תקון ו (כג, א).

נד ישעיהו, י.

נח יומא פו, א (ע"פ הגהות הב"ח).

נט ע"פ תנחומא חקת ח.

ס לקוטי מוהר"ן יד.

סא ראה שיחת ר"ה תשנ"ב (בעיקר פרקים ה-ו והנסמן שם).

סב יבמות סה, ב. ראה רוחו של משיח מאמר בשם זה.

נ ראה יין משמח ח"ד תורה "עת לחבוק ועת לרחוק מחבק" (עמ' קז).

נא תהלים קלט, ח.

נב ראה עץ חיים שער הכללים פ"א; עמק המלך שער ה פכ"ב; קונטרס חסדי דוד סימן קג.

נג ראה המשך בשעה שהקדימו תער"ב פמ"ג (עמ' עד), בענין חכמה ובינה, וביאורו בשיעורים ט' אלול ע"א (עמ' צ ואילך) וכ"ד חשון ע"ב פ"ה (עמ' תרנא ואילך); חסדי דוד הנאמנים ח"ח עמ' 233 (קבלת אור האזן בריחוק מקום).

ראש הפוך לגמרי לגבי פירוש ה-**חק**, **רחוק**-**קרוב**.

צריך לעשות שלום ביניהם, "שלום שלום": אפשר לומר על פי פשט – צריך לחפש אם משהו אומר⁷⁰ – שרבי אבהו מדבר על "תשובה מאהבה", **אבהו** אותיות **אוהב**, בה "זדונות נעשו לו כזכויות"⁷¹, ואז בעל תשובה גדול מהצדיק, כמו שמוסבר בחסידות, יש לו סוג מצוות שכלל לא קיים אצל הצדיק, לצדיק יש **תריג** מצוות של התורה, ולבעל תשובה יש עוד הרבה. אפשר לומר שרבי יוחנן אומר שסתם בעל תשובה הוא מיראה, "זדונות נעשו לו כשגגות"⁷², ולגביו הצדיק יותר. בעל תשובה כזה הוא הבינוני של התניא, והצדיק גדול ממנו.

בכל אופן, פוסקים כרבי אבהו, שפירושו גם יותר מתיישב על הפשט – ש"רחוק" ו"קרוב" היינו מה', ולא מהעבירות. מתאים למה שהסברנו, שכל הפסוק הוא של תשובה, ולכן מתאים שידבר במעלת התשובה, מעלה עצומה גם יותר מהצדיק, בכל אופן, צריך לעשות שלום בין רבי אבהו, השיח של בעלי תשובה, לרבי יוחנן, השיח של הצדיקים.

חם-קר

יש עוד **חק**, גם בספירת הבינה: כשילדים משחקים מחבואים, אין אומרים קרוב-רחוק? **חם-קר**, ראשי תבות **חק**. חום (וממילא גם קור, שהוא חוסר-חום), הוא תכונה של בינה, וכידוע⁷³ לגבי פעולות השמש שאור בחכמה וחום בבינה.

אמרנו שעיקר ה-**ח** הוא **הרחוק**, אז יש כאן דבר והיפוכו, כי **חם** הוא הקרוב. צריך לומר

בעולם הבריאה (החל מהבריאה הכללית, לאחר הצמצום⁷⁴). כשאדם עושה תשובה הוא רוצה באמת לעשות שלום, "שלום בעצמי". כשמישהו חולה אין שלום באברים, במערכות הפיזיולוגיות, והוא צריך לעשות שלום. איך הוא עושה שלום? על ידי תשובה. "שלום שלום" היינו, כמו אצל רבי נחמן, שני סוגי שלום – שלום בעצמי ושלוש בעולם. אם כן, כל המלים עד כאן שייכות לבריאה, בינה שבלשון הזהה נקראת תשובה; אחר כך, "לרחוק ולקרוב אמר הוי' ורפאתיו". אם כן, שמים לב שכל הפסוק קשור לתשובה.

שלום בין רבי אבהו ורבי יוחנן

יש כאן "בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב", ועיקר החידוש בפסוק שמקדים את הרחוק לקרוב. מתאים לרמז של **חק**, שיחסית היינו רחוק-קרוב, לפי סדר הפנים. בכל אופן, חז"ל דנים למה הקדים את הרחוק לקרוב. המחלוקת בחז"ל היא כאן העיקר – מחלוקת בין הרב לתלמיד, ואנחנו פוסקים כתלמיד:

הרב הוא רבי יוחנן והתלמיד רבי אבהו. רבי אבהו לומד מהפסוק ש"במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים עומדים" – והרמב"ם⁷⁵ מביאו להלכה. אבל רבי יוחנן חולק ואומר שצדיקים יותר נעלים. לפי רבי אבהו הרחוק הוא בעל תשובה – רחוק שנתקרב – והקרוב הוא צדיק, ומקדימים הרחוק לקרוב, בעל תשובה לצדיק. לרבי יוחנן לא ניחא בפירוש זה – גם בגמרא, מקדימים דעת רבי אבהו, התלמיד, לדעת רבי יוחנן, הרב – ולכן הוא מפרש שה"רחוק" הוא הצדיק, שרחוק מעבירות, וה"קרוב" הוא בעל תשובה, מי שהיה קרוב לעבירות. אם כן, רבי יוחנן הוא

70 ראה בניהו בן יהוידע על אתר; תו"א צט, א; שפת אמת פורים תרמ"ו ד"ה "בפסוק נקהלו" ועוד.

71 סה יומא פו, ב.

72 ראה סוד ה' לראיו שער "שמש הוי"ו" פ"ג.

73 סג הלכות תשובה פ"ז ה"ד.

אהבה והתבוננות. קשר הוא בפנימיות יותר, בתודעה-במוחין או בלב.

חיבור, לעומת זאת, הוא במעשה – צריך לחבר שני דברים יחד (לעשות שלום ביניהם, פעולה שלאחר הצמצום כנ"ל). בעבודת ה', מהו חיבור? עשית מצוה, לשון צוותא וחבור^{עג}. תכלית כל המצוות המעשיות היא להתחבר לה'. מתי מתקשרים לה'? גם כאשר שאלו את הרבי הקודם^{עז} איך מתקשרים הוא ענה שעל ידי לימוד התורה. התקשרות היא בעיקר בתורה והתחברות בעיקר המצוות, המעשים.

– התקשרות והתחברות לרבי – לימוד תורתו וקיום המבצעים

גם לגבי רבי אפשר לומר אותו דבר: התקשרות היא כאשר לומדים את התורה של הרבי, והתחברות – כאן להתחברות יש שרש יותר גבוה – היא כאשר עושים את המבצעים של הרבי. כמו שמוסבר במאמר "התקשרות לאחר ג' תמוז"^{עז}, שבעיקר תמצא את הרבי (את החיה-יחידה שלו) כאשר תעשה את המבצעים שלו. אם כן, מהי ההתחברות? "שלוחו של אדם כמותו"^{עח}.

הסברנו אתמול, בשבת, שסתם "שלוחו של אדם כמותו" היינו סוד ה-ל של הצלם, מקיף דחיה, אבל "שלוחו של אדם כמותו ממשי"^{עז} (כמו שאדמו"ר הזקן מוסיף בקונטרס אחרון^{עז}, חידוש), הוא סוד ה-ם סתומה של הצלם, מקיף דיחידה. והיינו (אצל הרבי) "מבצע משיח" – שעושים את המבצעים עם כוונה פנימית להביא משיח (וגם מפיצים את

שהחם, מי שחם באמת – באמת קרוב במשחק מחבואים – הוא בעל תשובה אמתי, שעושה תשובה מאהבה. הוא היה רחוק, כמו במשחק, והוא מתקרב בכל הכח, בכל החיות (חיים הם חמים, וכמו שיתבאר). מהו בעל תשובה? מי שבכל העצמה מנסה להתקרב לקוב"ה. ומי הקר? מי שכל הזמן בסדר, הצדיק הגמור. [צדיק גמור ס"ת קר]. כן.

[ומה עם רשע גמור?] הוא **ער** – או שהוא **ער** בכור יהודה, ש"רע בעיני הוי", וימתהו הוי"^{עז}, או שהוא "אני ישנה [בגלותא^{עז}] ולבי ער"^{עז}. בעל תשובה הוא תיקון של ער בן יהודה שרע בעיני ה'. הוא חם, מתעורר, "התעוררי התעוררי"^{עז}.

דעת: התקשרות-התחברות התקשרות – אהבה ותורה, התחברות – מצוות

בדעת יש זוג מפורש בתניא, כאשר הוא מגדיר את הדעת בפרק ג בתניא הוא אומר שדעת היינו "התקשרות והתחברות" – **חק** מפורש, **חבור-קשר**.

[מה ההבדל?] צריך באמת לומר את ההבדל: חוץ מידיעת ה', "דע את אלהי אביך ועבדהו"^{עז}, יש התקשרות לרבי. לא אומרים שאני מתחבר לרבי אלא שאני מתקשר לרבי. למה? הרבי הקודם אומר שעיקר ההתקשרות הוא האהבה. אני מקושר לה' – אני אוהב את ה'. מתי אפשר לומר שאני מחובר לקב"ה? התקשרות היא עבודה בבחינת "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא"^{עז} – התקשרות מתוך

עג לוח 'היום יום' ח' חשוון, ובכ"ד.

עד שם כ"ד סיון.

עה בספר מלך ביפיו.

עו חגיגה י, ב (ובריבוי מקומות בש"ס).

עז לקו"ת ויקרא צט, ג (ראה גם שו"ע אדה"ז או"ח שה, כט).

עח ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסג קו"א אות ח.

סז בראשית לח, ז.

סח זרה ח"ג צה, א.

סט שה"ש ה, ב.

ע ישעיה נא, יז.

עא דברי הימים-א כח, ט.

עב זרה ח"ג רסז, א.

גבורה: קל וחומר מדת הדין – קל וחומר

מדת הגבורה היא מדת הדין. המדה הראשונה שהתורה נדרשת בה נקראת "דין". דין הוא משהו שאדם יכול לדון בעצמו, לא צריך לקבל מהרבי שלו. גזרה שוה צריכה להיות "איש מפי איש", אבל מדת הדין נותנת לשכל של האדם את האור הירוק, שהשכל האנושי שלומד תורה יכול ללמוד, להסיק מסקנות, בעצמו¹⁹. דין היינו קל וחומר – לוגיקה פשוטה שאדם לומד מעצמו²⁰.

היכולת לדון בעצמך, בלי לקבל מהרב, בעצם אומרת צמצום – צמצום עושה מקום לעמידת העולמות. המדה הזו בעצם נותנת לי, לשכל שלי, מקום – מקום לדון (לברוא עולמות של הלכה, "הליכות עולם לוי"²¹). מכל המדות שהתורה נדרשת בהן ק"ו היא הראשונה, כשלומדים תורה צריך להתחיל מהשכל.

קל וחומר – מקולא לחומרא

כתוב ש-יג מדות שהתורה נדרשת בהן הן כנגד יג מדות הרחמים, וק"כ כנגד "אל" – "אל נא רפא נא לה"²². זהו דרוש מהמגיד²³ שמובא גם בקדושת לוי²⁴ וגם בחב"ד²⁵. המגיד אמר ש-יג מדות התורה הן כנגד יג מדות הרחמים, והראשונה בעצם היא העיקר.

קל וחומר הוא חק – ה-ח הוא החומר, החומרה, וה-ק היא הקל. כמו להחמיר ולהקל

בשורת הגאולה הקרובה לבוא על ידי מלך (המשיח) – ואז החיבור לרבי כל כך חזק, אתה כל כך מחובר עד ש"שלוחו של אדם כמותו ממש". בכל אופן, זו הדעת – קשר וחבור, חק-קח.

[בחבור אני שומע גם אחר]. בין איש ואשה חבור הוא הזיווג. [משהו חיצוני]. משהו חיצוני שממשיך את העצם. אצל בני זוג קשר וחבור הוא כמו קידושין ונישואין – הקידושין הם ההתקשרות, שמתקשרים יחד, והנישואין הם כבר החיבור בפועל.

חסד: מקור חיים

בחסד יש משהו דומה לבינה. יש ביטוי בתהלים, שגם אומרים כל יום, "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור"²⁶. "מקור חיים" ר"ת קח (שהרי ה-מ של "מקור" אינה חלק מהשרש). "מקור חיים" בחסידות הוא "מקור כל התענוגים"²⁷, והוא חסד דעתיק – החסד הכי גבוה בספירות העליונות. חסד דעתיק מתלבש בגלגלתא דאריך. הגלגלתא דאריך נקראת "מקור הרצון" (מקור = רצון) ובתוכה מתלבש (כנשמה בתוך גוף, הנשמה מחיה את הגוף) חסד דעתיק, "מקור חיים".

למה אמרנו שדומה לבינה? כי שרש המלה "מקור" הוא קור ו"חיים" היינו חום – "מקור חיים" כמו קר-חם, צריך לחבר אותם. זהו ביטוי של חסד במדרגה הכי גבוהה, ולכן נשים אותו בחסד. שוב, הפסוק הוא "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור". מתי ה' ברא את האור? ב"יום אחד"²⁸, יום ראשון של מעשה בראשית, יום החסד. הדבר הראשון של "עולם חסד יבנה"²⁹ הוא בריאת האור, "באורך נראה אור".

עט תהלים לז, י.

פ לקו"ת בשלח א, א (ובכ"ד).

פא בראשית א, ה.

פב תהלים פט, ג.

פג פסחים סז, א. נדה יט, ב.

פד עוד בענין מדת "קל וחומר" כנגד הגבורה, ראה אשא עיני מאמר "שלשה חושים", וביאורו באוצר הנפש ח"ג.

פה חבקוק ג, ו. מגלה כת, ב. נדה עג, א.

פו במדבר יב, יג.

פז אור תורה בהעלתך אות קלד.

פח כי תשא עה"פ "ויעבור ה' על פניו".

פט ראה ד"ה "עשרה שושבין" ה'תשמ"ב אות ב (נדפס עם הערות וביאורים בהוצאת גל עיני).

הקדוש^צ. משה מסיים את הפסוק "רב לכם בני לוי" – כנראה שלכל שבט לוי יש נטיה לקל וחומר, לשמאל, ביחס לכהנים.

תפארת: קו וחוט

בראשי תבות כותבים קל וחומר – ק"ו, קו, רמז לחק הבא אחר הגבורה, חק התפארת. מה הולך עם קו באות ח? קו וחוט. מוסבר בחסידות^צ שקו הוא כח המדידה, ההתחלקות של הקו, חיצוניות הקו, והחוט – כמו חוט תפירה של חוט שתופר יחד – הוא כח ההתחלקות שבפנימיות הקו. החוט יותר פנימי מהקו, אבל הסדר של הניב – "בורא ניב שפתים" – הוא קו וחוט.

למה שייך לתפארת? כי הקו לגבי כללות העולמות הוא ה-ו שבשם. י-ה הן "הנסתרות להוי' אלהינו"^צ לפני הצמצום – ה-י הוא "אחד", קוצו של י הוא "יחיד", וה-ה היא התכנון של ה', "שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל" היא הקדמון, ההשערה, בינה (חמשים שערי בינה). כל הג"ר דכללות הם לפני הצמצום, אבל ה-ו של שם הוי' (ה-ו של "ההנגלת לנו ולבנינו"^צ) הוא הקו וחוט. מהי ה-ה האחרונה של השם לפי זה? ה העולמות – א"ק אבי"ע. זהו י-ה-ו-ה הכי כולל את כל סדר השתלשלות^צ:

קוצו של	י	יחיד
	י	אחד
	ה	קדמון
	ו	קו וחוט
	ה	א"ק אבי"ע

צ ד במדבר טז, י.

צה ראה שער היחוד (מאדמו"ר האמצעי) פרק טו; ד"ה "ברישי הורמנותא דמלכא" (מהרה"צ ר' הלל מפאריטש) אות ג.

צו דברים כט, כח.

צז ראה סוד ה' ליראיו שער "עולמות, נשמות, אלוהות" פ"ז.

– בית הלל מקילים ובית שמאי מחמירים. במשנה בית הלל היו שונים תמיד את דברי בית שמאי לפני דבריהם. הלכה כבית הלל – יצאה בת קול ש"אלו ואלו דברי אלהים חיים והלכה כבית הלל"^צ – אך מקדימים את בית שמאי. אך במדת ק"ו מתחילים מהקל, בית הלל, וממשיכים לחומר, בית שמאי – הנטיה היא להחמיר, מהקל לחומר, ולכן מדה זו שייכת למדת הדין.

קל וחומר – היפך המושג חק

יש כאן דבר והיפוכו, חק הוא מה שאינך מבין וקל וחומר אתה דווקא מבין – אתה מסתמך על השכל שלך. גם המשפטים נתנו בתורה, אינך סומך על ההבנה שלך, רק שאם חלילה לא היתה נתנת תורה היו לומדים וכו'. אבל ק"ו אדם לומד לכתחילה מדעתו. ממש דבר והיפוכו.

כנראה שקרח השתמש במדה זו לרעה, חשב שהוא יכול להסיק מסקנות לעצמו – "ויקח קרח", באמת עם ק לפני ה-ח, "קל וחומר". "קרח פקח היה"^צ, זה הראש שלו – לדון ולהגיע למסקנות, כמו "טלית שכולה תכלת"^צ שלא תהיה חייבת בציצית. אין למשה מה לענות נגדו, לא יכול להסביר לו, רק צריך לומר שכך קבל מן השמים. קרח הולך לפי השכל שלו, שהיה פקח – באמת היה פקח גדול – ומשה הולך לפי הקבלה שלו ("מוליך לימין משה"^צ, משה שייך לימין, חסד – אצלו החק הוא חסידות קבלה, ודוק), שקבל מלמעלה. בקביעה משה הוא המלך (סוד "מוליך לימין משה") ואהרן הוא הכהן הגדול, היא לא על פי שכל, אלא שכך ה' בחר – "אשר יבחר הוי' הוא

צ עירובין יג, ב.

צא ראה רש"י במדבר טז, י.

צב ראה שם שם, א.

צג ישעיה סג, יב.

לשון חוסן וחיסון – היא בהוד^ק. חז"ל^{קא} דורשים בפסוק "והיה אמונת עתיך חסן ישועות חכמת ודעת יראת הוי' היא אוצרו"^{קב} ש"חסן" היינו סדר נשים, "איהי בהוד"^{קג}. האשה היא החוסן של האדם, ובגוף היא מערכת החיסון.

חשוב כאן שה"חסין" הוא "קדוש" – "חסין קדוש נהל עדתך". את קדש ראינו בחכמה, "קדש מלה בגרמיה", בלי ה-ו של ההמשכה, וכאן "קדוש" עם המשכה. אם הולך על חיי נישואין – "חסן זה סדר נשים", אומר שצריך לקדש את החוסן, שחיי הנישואין יהיו חיי קדושה.

בכיה לפני החופה

ראיתי סיפור יפה – לא לגמרי קשור, אבל קצת קשור – על רבי נפתלי מרופשיץ שלפני שהיה מסדר קידושין החתן היה חייב לבכות. אם החתן לא בכה הוא לא היה הולך לחופה – עד כדי כך. איך עושים שהחתן יבכה? יש שם בדחן. הבדחן מדבר בקבלת פנים – זה מה שעושים בקבלת פנים – והוא מדבר דברים שגורמים שהחתן יבכה. פעם היה חתן קשוח, לא עזר שום דבר – הבדחן ממשיך וממשיך לדבר, מגיע זמן החופה, החתן לא בוכה, ולפי ה'חק' בל יעבור' של רבי נפתלי אי אפשר ללכת לחופה בלי שהחתן יבכה. בלית ברירה רבי נפתלי עצמו עלה למקום הבדחן, והתחיל לספר סיפור לפני החתן.

הוא סיפר שפעם היו ביער צבי וצביה והתעלסו באהבים. פתאום הצבי קם ומתחיל עם כל הכח לברות, והצביה לא מבינה למה – לאן אתה הולך?! למה אתה בורח ממני?! הוא שאל – אינך שומעת? אני שומע כאן

בכל אופן, הקו וחוט הוא החק של התפארת, סוד ה-ו של שם הוי' ב"ה.

נצח: חרב-קשת; חץ-קשת

בנצח (ראשית כחות המעשה בנפש) יש שני ניבים של חק שהולכים יחד – בשניהם ה-ק היא קשת. נצח הוא נצחון, מנצחים את המלחמה, ויש בה קשת שירה חצים, או חץ-קשת או חרב-קשת. הפסוק אומר^ח "אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי" (כל הפסוק – "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי" = לו, שלישי חק, פעמים חק – כאן נרמז עיקר החק של פרצוף הנצח של אלב"ם, כנ"ל). התרגום מתרגם "בחרבי ובקשתי" "בצלותי ובבעותי" ובחסידות^ט דורשים שחרב היא קריאת שמע וקשת היא תפלת שמו"ע (בעיא – "בעותי" – היא בקשה, "בקשתי" לשון בקשה – בקשות הן בשמו"ע). בתפלת שמו"ע יורים חצים, יורים 'על עוור', מרחוק – שה' יוליך את החץ ליעדו. בתוך קריאת שמע יש רמח, חרב – רמח תבות. אז יש חרב-קשת וחץ-קשת – ה-חק של הנצח.

הוד: חסין קדוש

חסינות קדושה

בהוד יש ניב של חק שמופיע בפירוש ב"אנא בכח", בשם של ההוד. ב"אנא בכח" יש שבעה שמות פרטיים כנגד הז"ת, כמו שמכוונים בספירת העומר. שם ההוד מתחיל "חסין קדוש [ברב טובך נהל עדתך]". במערכות הפיזיולוגיות של הגוף מערכת החיסון – "חסין"

ק ראה רפואה שלמה (לשעבר "גוף, נפש ונשמה") פ"ג.
קא שבת לא, א.
קב ישעיה לג, ו.
קג עץ חיים שער לו פ"ח, ובכ"ד.

צח בראשית מח, כב.

צט תו"א הוספות לויחי ד"ה "ואני נתתי לך" (קב, א). ראה רוחו של משיח מאמר "ללמד בני יהודה קשת" פ"ב.

עוד **חק** – **חי קשה**, "אין קישוי אלא לדעת"^ק, **קשה מקשר**). זו דוגמה של אבר חי בתוך המוח. ככה צריך שמשיח יהיה חי וקים, ביטוי שבעצם מחבר את משיח בן יוסף למשיח בן דוד – את הכח של **יוסף**, היסוד, הברית, ש"חי וקים", עם דוד מלך ישראל.

מלכות: קץ חי

במלכות, אחרון חביב, יש ביטוי שלקוח מיצחק אבינו – הגבורה – כי "בנין המלכות מהגבורות"^ק. בזהר^ק כתוב שצירוף שם **יצחק** הוא **קץ חי**. **קץ חי** הוא **קח, חק** (שתי האותיות האחרונות של **יצחק**). לא נמקם את **קץ-חי** בגבורה, מדת יצחק, אלא במלכות – היא הקץ של הספירות העליונות, "סיפא דכל דרגין"^ק, שגם הוא צריך להיות חי. כמו שהיסוד הוא "חי וקים" צריך קץ-חי במלכות.

"קצתי בחיי" ביראת הענש

איזה מאמר דומה יש? 'קץ חי' אינו לשון הפסוק. יש הרבה פסוקי קץ – "קץ שם לחשך"^ק וכו'. אבל מי בתורה אמר משהו דומה לקץ-חי? אשתו של יצחק אבינו – היא ודאי בחינת מלכות – שאומרת "קצתי בחיי"^ק (ביטוי מיוחד, גם כי יש בו ק קטנה), "קצתי בחיי מפני בנות חת". מה פירוש "קצתי בחיי"? שהחיים שלי לא שוים.

מה הן בנפש "בנות חת"? חת היינו יראה תתאה. חת לשון חתת, לשון יראה. במלכות יש יראה תתאה, יראת הענש. ידוע המבואר

צידיים מתקרבים, שומע את כלבי הציד, אז צריך לברוח. הצביה לא תופסת כנראה, לא בורחת יחד איתו. היא שואלת – מתי נפגש פעם שניה? הוא אומר לה – כמדומני שנפגש בחנות שמוכרים את העור שלנו...

הסיפור פעל את הפעולה, החתן הקשוח הזיל דמעות, ואז מיד – בלי לחכות שניה – רבי נפתלי נתן פקודה שהכליזמר יתחילו לנגן, וככה הלכו לחופה. כנראה בכית החתן לפני החופה היא סגולה ל"חסין קדוש", לחיי חוסן בקדושה.

יסוד: חי וקים אבר חי

איזה **חק** יש בספירת היסוד? ביטוי מאד מפורסם, "**חי וקים**" – "דוד מלך ישראל חי וקים"^ק. הגם שהוא כתוב על דוד מלך ישראל, הביטוי "חי וקים" שייך ליסוד, שהוא "אבר חי" ובו יש "קים", קימת הברית. בדרך כלל פירוש המלה "קים" הוא שהדבר ממשיך להתקיים. חי הוא חד-פעמי – יכול להיות חי ואז מת. אם מדובר באבר הברית, יש חי ומת, אך העיקר שיש בכחו כל הזמן להיות חי. כמו שהבעל שם טוב אומר^ק שחידוש החסידות שעבודת ה' תהיה עם אבר חי ברוחניות, עם חיות של כוונה מתמדת לחדור פנימה לתוך האור-אין-סוף.

זו נקודה ששייכת גם ללימוד תורה: ידוע שהרוגטשובר לא היה לומד אחרונים, וגם ראשונים בקושי, אבל הוא אמר שכאשר הוא קורא את הקונטרס אחרון בשו"ע של אדמו"ר הזקן הוא מרגיש שכאשר אדמו"ר הזקן כתב זאת הגיד במוחו נעשה עבה כמו א גראבען פינגר, כמו האגודל – כך הוא התקשה (יש כאן

קו יבמות נג, ב.

קז עץ חיים שער כה דרוש ב; שער לד; טעמי המצות פרשת בהעלתך; סדור עם דא"ח ד"ה "ברוך מרחם על הארץ".

קח זהר ח"א רנב, ב.

קט זהר ח"ב נו, א; ח"ג רנו, ב.

קי איוב כח, ג.

קיא בראשית כז, מו.

קד ר"ה כה, א.

קה ראה כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) אות טז.

לא רוצה את פסל מיכה במשפחה שלה, עד כדי כך שהיא אומרת "קצתי בחיי מפני בנות חת" – היא רוצה לתקן את המלכות, שהמניע של יראת ה' לא יהיה יראת העונש. הגם שכתוב בכל הספרים הקדושים שאצל האנשים הפשוטים, רוב האנשים, חייב להיות בסיס של יראת העונש – אבל בחב"ד מאד רגישים לזה, כי זו עבודה שלא מצד הקדושה.

סיכום הפרצוף

אם כן, בכך סיימנו את פרצוף החק, ה-קח. ולסיכום:

	כתר	
	יחיד-אחד-קדמון	
בינה	חכמה	
רחוק-קרוב;	חדש-קדש;	
חם-קר	חול-קדש	
	זעת	
	חבור-קשר	
גבורה	חסד	
קל וחומר	מקור חיים	
	נצח	
הוד	חרב-קשת;	
חסין קדוש	חץ-קשת	
	יסוד	
	חי וקיי	
	מלכות	
	קץ חי	

בספר "שארית ישראל" לר"י יפה^{קיב} שיראת הענש היא סוד פסל מיכה, שלוה את עם ישראל מיציאת מצרים עד חרבן בית ראשון. זהו פסל, עבודה זרה, ויחד עם זאת הוא מביא תועלת – מתוך יראת הענש, שאינך חושב על ה' אלא על גיהנם, אתה יכול לעשות מצוות, אבל עצם היראה, המניעה את קיום המצות, אינה מצד הקדושה. יש לפעמים דבר שממש קליפה, אבל מניע אותך לעשות מצוות. לכן לווה את עם ישראל בכל תקופת בית ראשון. אנחנו מאד אוהבים את הווארט הזה. אפשר לומר שרבקה אמנו לא סוברת בחינה זו, שנקראת "בנות חת" – היא אומרת "קצתי בחיי מפני בנות חת". כתוב שהן היו מעלות עשן לעבודה זרה שלהן, אבל בעדינות אפשר לומר שעבודת ה' שלהם היתה מתוך יראת הענש. [כתוב שפסל מיכה העלה עשן שהתערב עם עשן המערכה של שילה]. כן.

שייך למלכות^{קיג}, כי שם מאד קרוב – או שאתה ירא מהגיהנם, או שאתה ירא מהמלך שבכחו להמית ולהחיות. השאלה מה יש בראש שלך – איזה ציור? ציור של המלך או ציור של הענש. אם זהו ציור של הענש הוא מצד הקליפה, פסל מיכה. אם זהו ציור של המלך, שבכחו להעניש ובכחו לתת שכר, זו כבר המדרגה התחתונה מצד הקדושה. רבקה

קיב מכתב כ"ב סיון (עמ' נה).

קיג ראה גם מעין גנים ח"ד עמ' קע והנסמן שם הערות פג ו-פה.

מתקדמים יחד!

סביב ג' וט' תמוז – הימים של הרבי מליובאוויטש והרבי מקלויזנבורג – דן הרב בשיטותיהם, ובגישת הרבי מסאטמר, ביחס ליהודים שאינם שומרים תורה ומצוות, היחס למדינה, לציונות ולקירוב רחוקים – האם ואיך. השיעור – שנאמר לרגל שבע ברכות בגרעין התורני בתל אביב – נוגע בקרבה ובריחוק של הרבי מקלויזנבורג משיטת סאטמר, בבניין הארץ מהצד החרדי, בגישת ההמתקה של הרבי מליובאוויטש ביחס לקירוב רחוקים ולבסוף בשדרוג ההמתקה השייכת אלינו כאן ועכשיו - יחד

לא היה כל-כך קשר גלוי ביניהם. שמנו לב שהרבי מקלויזנבורג כתב צוואה באותו פרק זמן שהרבי חלה בהתקף לב, חמש עשרה שנה לפני ההסתלקות של שניהם. כדאי שכל אחד יקרא את הצוואה שלו, חיבור שלם של הנהגה.

ליובאוויטש קלויזנבורג וסאטמר

מה עיקר הדמיון בין שני הצדיקים? שניהם לא סברו כמו הרבי מסאטמר, עד כדי כך שהרבי מקלויזנבורג – אף שהרבי מסאטמר היה דודו, והוא שמינה אותו להיות רב בקלויזנבורג – נפרדו דרכיהם לגמרי, עד שהיה הרבה חיכוך ביניהם, כמו שבסאטמר חלקו מאד על חב"ד. הגם שנאמרו בין הרבי מסאטמר לרבי מליובאוויטש מלות הערכה, משני הכיוונים. פעם אחת הרבי מסאטמר אמר שהרבי מחב"ד יותר קנאי ממני, רק שהוא פועל בדרכים אחרות לגמרי – עושה זאת בצורה אחרת, בצורה הפוכה. בכל אופן, ידוע שסאטמר חלקו גם על קלויזנבורג וגם על חב"ד, על השיטה.

פעם אחת הרבי התבטא: למה אני לא בשיטה של הרבי מסאטמר? כי אני יודע לחלק בין איש לשיטה. הוא מזהה לגמרי בין האיש

ג' תמוז שייך לרבי מליובאוויטש, ובאותו שבוע, ממש בסוף השבעה של הרבי, הסתלק צדיק מאד גדול – הרבי מקלויזנבורג*. תוך כמה ימים, הם היו בערך באותו גיל ויש הרבה קוי דמיון בין שני הצדיקים האלה.

ידוע שהרבי מקלויזנבורג הוא קרוב-משפחה, אחיין², של רבי יואל מסאטמר. כולנו יודעים שהוא מי שהכי התנגד לתנועת הציונות, בחירוף נפש לגמרי, אחיין שלו התחיל את דרכו לפני השואה – הוא עבר את השואה בעצמו, ואבד אשה ואחד עשר ילדים, רק הוא נשאר, ואחרי השואה הקים מחדש משפחה לתפארת וגם החיה את החסידות שלו, ועשה הרבה דברים גדולים כאן בארץ, בנה את בית הרפואה לניאדו בנתניה ויסד את מפעל הש"ס ועוד הרבה. כמו שאמרנו, יש כמה קוי דמיון בינו לבין הרבי, אם כי

מתוך התוועדות שבע ברכות לדביר ורעיה שפירא שי' בבית כנסת 'אור הצפון' בתל אביב (עם חברי גרעין תל אביב בראשות הרב שי דאום שי'), אור לי"א תמוז תשע"ז. בהשמטת החלקים הנוגעים לחתן וכלה.

א רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז-קלויזנבורג זצ"ל (אביהם של שני האדמו"רים הנוכחיים שי', מנתניה ויוניאון סיטי), תולדותיו נכתבו בספר 'עמוד האש'.

ב דרך אשתו בזוג ראשון

ש"לא ידח ממנו נדח"¹, שכולם יעשו תשובה "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד"².

בכל אופן, יותר מפורסם מה שאמר על התפנית שלו. הוא יהודי הונגרי, אם יודעים מה זה אומר. זה אומר, כמו הרבי מסאטמר, שאם הוא סבר שמישהו אפיקורס, עוכר ישראל, הוא מקלל אותו. הוא קלל את הציונים כמו הדוד שלו, אבל ראה שלא עזר. ראה שיש פה איזו בעיה, ה' לא רוצה את הקללות שלי – לא עוזר. אז פתאום חשב לעצמו, הסיק מסקנה: למה שהם יעשו מעשים בפועל – בונים את הארץ – ואני יושב כאן ומגדף אותם? בואו נתחלף, שאני אתחיל לבנות את הארץ – זו הארץ שלי – ושהם יקללו אותי. כך הוא אמר כשהיה בדרך לארץ, בלונדון, באריכות. הונגרי נשאר הונגרי, אבל זו תפנית עצומה. הראש, החידוש הזה, ההברקה הזו, שאני אבנה את הארץ ואתה תקלל אותי במקום הפוך – אפשר לומר שזו התקדמות עצומה. שוב, לגבי המדינה, הוא לא החזיק שהיא אתחלתא דגאולה כמובן, אבל יחד עם זאת אמר והתייחס שזו עובדה קיימת – צריך לדעת שיש כאן מדינה, ולהסתדר ולהתייחס אליה כעובדה קיימת. בניגוד לסאטמר, שרק מתפללים שהמדינה תהרס כמה שיותר מהר. הוא סבר שלא, זה מן השמים, יש פה מדינה, עובדה קיימת, צריך לזרום עם זה. אבל לגבי ארץ ישראל בכלל, הציונות, יש הרבה שהגדירו אותו כגדר חדש בציונות – "ציונות חרדית". ככה אומרים פרופסורים באוניברסיטה, שרוצים להגדיר כל אחד מהו. ציונות חרדית – עד עתה לא היה כזה דבר, מותג חדש. קודם כל נעשה רמז, שכנראה

לבין השיטה שלו, אין לאיש אלא השיטה שלו, ואני יודע לחלק בין האיש לבין השיטה. זהו ווארט מאד חשוב איך צריך להתייחס ליהודים ולקרב יהודים. מה שיהודי אומר שהוא סובר – מהיכי תיתי, תאמר מה שאתה חושב – אני מתייחס אליך, אפילו לא למה שאתה חושב, יותר פנימי מזה. אני מגיע לדביר שכן, לא לחצר שלך וגם לא לבית שלך³.

המהפך של הרבי מקלויזנבורג, "ציונות חרדית"

בכל אופן, הרבי מקלויזנבורג אומר ששינה דעתו מהקצה אל הקצה מלפני השואה לאחרי השואה. לפני השואה הוא היה קנאי כמו הדוד, כמו הסאטמר-רב, ואחר כך נקט בשיטה הפוכה לגמרי – שצריך לבוא לכאן, דווקא החרדים לדבר ה', ולהשתתף בבנין הארץ. אדרבא, לעשות יותר למען בנין וישוב ארץ ישראל אפילו מהלא-דתיים, כך היה רוצה אם היה מתאפשר לו. הוא התבטא בביטוי מאד מענין. אנחנו רוצים כעת טפה להגדיר מהי סאטמר, מהי קלויזנבורג, מהי ליובאוויטש ומה אנחנו, חב"ד היום...

אחד הווארטים היפים שהרבי מקלויזנבורג אמר: הוא זיהה שכאן בארץ 90-98% מהיהודים מאמינים בלב, ויש רק שני אחוזים אפיקורסים קשים. לפי חב"ד אין בכלל אפיקורסים. ולפי הרבי מסאטמר יש 100%... זה דבר אחד שהוא אמר, שיש 98% בסדר בלב, רק שמי שמנהיג אותם – התקשורת והממשלה – הם שני אחוזים בלבד. בהזדמנות אחרת הוא אמר שגם שני האחוזים האלה יעשו תשובה. מאד האמין

ג בהתוועדות לפני כן דובר על שלש המדרגות דביר (כשם החתן), חצר ובית – דביר היינו המקום הכי פנימי, קדש הקדשים ששם מתקיים היחוד, ושייך לדרגה הפנימית ביותר בנפש.

ד לפי שמואל ב' יד, יד. ז זכריה יד, ט.

שלבנים של גילוי אחדות עמנו. בקיצור הכי נמרץ, בחב"ד שיטת הפעולה היא עדיין יחס של, נאמר בהרבה דרך ארץ, משפיע ומקבל. שאני הולך החוצה ומחפש 'קרנב' (מישהו לקרב אותו) - מתוך אהבה, הכהנים ודאי אהבו את כל הבהמות שהקריבו בבית המקדש, אהבת ישראל, אבל ביחס של משפיע.

פשיטא שאם אנחנו באים לכאן (תל אביב) באים כדי לשבת עם יהודים, ללמוד אתם תורה, וכמו שהרבי אמר שאם אני יודע א' מחובתי ללמד מי שלא יודע א' עוד לפני שאלמד ב' בעצמי.

מה יכול להיות ההבדל? יש מישהו שקשה לו עם זה - הוא רוצה לבוא לכאן, אבל קשה לו השיטה שאני צריך להיות הרב, שאני הרב ואני המשפיע, שלי יש כאלה לבושים...

אם כן, מה הווארט? שיש שתי מדרגות של המתקה. ביחס לעמך ישראל - אם מדינת ישראל היא עובדה, גם עובדה היא שמשום מה ההשגחה הפרטית סובבה את הענינים שרוב העם שלנו עדיין לא שומרי תורה ומצוות, בחו"ל פשיטא וגם כאן בארץ, אז מה היחס לכל עם ישראל ממי שכן זוכה לתורה ומצוות? אם היחס הוא סאטמר אני קורא לכך הכנעה - רק חושב איך מכניעים את הקליפה, אצלו זו קליפה.

אם היחס הוא כמו בקלויזנבורג, לעשות מהפך, להתחלף בתפקידים, אבל בכל אופן עדיין מאד מורגש 'אנחנו והם', זו הבדלה - יש פה עדיין הבדלה, אבל עם התחלפות תפקידים, לפחות בחזון, ברצון. הוא רצה מאד שהחרדים ירימו ראש, שהחסידיים לא יהיו נעבעכים - היה ווארט חזק מאד אצלו, שהחסידיים שלו לא יהיו נעבעכים בפני אף אחד.

אז מהי חב"ד? כבר המתקה, כי חס וחלילה לחשוב 'אנחנו והם' - זו כבר המתקה, שכולנו דבר אחד.

שהפרופסורים עוד לא עלו עליו: **צאנו (נצח) קלויזנבורג (אור אין סוף)** - השם המלא - שוה 562, **ציונות**. ציונות חרדית, ציונות לכל דבר...

בחב"ד אין 'אנחנו והם'

מהי חב"ד? מה ההבדל בין הרבי מקלויזנבורג לרבי מליובאוויטש? ודאי שיש הבדל גדול מאד. ההבדל הוא, כמו שדברנו הרבה פעמים, לא רק לגבי קלויזנבורג אלא לגבי הרבה - מכנה משותף, לדאבוננו, של רוב החרדים - שהמנטליות היא 'אנחנו והם'. למשל, חינוך בנות בבית יעקב - מפורש שזהו חינוך של 'אנחנו והם'. זה הדבר שהרבי מליובאוויטש הכי שנא. הרבי מקלויזנבורג, כפי שהסברנו עכשיו, עדיין תופס 'אנחנו והם'. בסאטמר זה לגמרי ככה, והרבי מקלויזנבורג רק הפך את הקערה על פיה - רצה ש'אנחנו והם' יתהפך, שאנחנו נעשה והם יקללו, ולא שהם יעשו ואנחנו נקללו. רק לזכותו, כמו שאמרנו קודם, הוא אמר בכל זאת שבסוף 'הם' יהפכו להיות 'אנחנו', הם יעשו תשובה וודאי נקבל אותם בזרועות פתוחות. אבל בחב"ד הם מלהזכיר והם מלחשוב, צריך לרשש את המחשבה הזו מהראש בכלל, אין פה 'אנחנו והם', "כל ישראל חברים" ו"כל ישראל ערבים"¹.

הכנעה-הבדלה-המתקה ביחס בין שומרי תומ"צ לשאר העם

בכל אופן, מה יכול להיות "מקום הניחו לנו אבותינו להתגדר בו"²? מה אנחנו אמורים להוסיף עוד נדבך לסיפור של אחדות עם ישראל? בעצם אנחנו מסבירים כאן שיש

1 לפי חגיגה כו, א.

2 סנהדרין כז, ב.

ח חולין ז, א.

שדרוג ההמתקה – מדירוג לשויון

להיות מְהֻלָּךְ, "האי עלמא דאזלינן מיניה"^א, זאת אומרת שמכח העולם אני נעשה מהלך. או שאתה מתקדם או שאתה נסוג. בשביל שאני אתקדם אני זקוק לך ובשביל שאתה תתקדם אתה זקוק לי. אם נתחבר ונעשה דברים בשיתוף – למשל, הדבר הכי פשוט, חברה עסקית שיש בה עובדים עם כיפה ועובדים בלי כיפה – נתקדם יחד, לא רק במישור הפיננסי, הגשמי, אלא אני בטוח, מאמין בלב, שאם נתקדם יחד נתקדם גם ברוחניות. אתה תתקדם כשתבקש ממני ללמוד איך להניח תפילין, וגם אני אתקדם כי כל אחד צריך לעשות תשובה – יתכן שבפנימיות אני צריך לעשות תשובה יותר ממך. כך אנו מתקדמים יחד, וכל העם מתקדם. אנחנו גם חב"ד, רק שאנחנו רוצים לשדרג את ההמתקה של חב"ד. כל השנים אנחנו רגילים לומר שאנו חיל האויר, וכעת אומרים גדר חדש – שדרוג ההמתקה של חב"ד. לא רק המתקה שאנחנו ביחד אבל בכל אופן יש הירארכיה של עליון ותחתון, יחסית, אלא יחד לגמרי. לא חדשנו שום דבר, על זה נאמר בספר תניא קדישא ש"כל אחד מתוקן מחברו"^ב – שאני זקוק לך ואתה זקוק לי, איך שאתה, גם כשאתה בלי כיפה אני זקוק לך, גם ברוחניות אני זקוק לך, לא רק בגשמיות שתעזור לי להרויח כסף – אני זקוק לך ברוחניות, לדביר שלך. דביר הוא "דבר הוי", יש לך דבר הוי, יש לך דביר, ואני צריך לשמוע את הדבר הוי שיצא מהדביר שלך.

"וקבצנו יחד"

איפה יש ראש שצריך להתקדם יחד? בשמונה עשרה הברכה העיקרית שמבקשים את הגאולה היא "תקע בשופר גדול

שוב, אחרי ההמתקה מה עוד יכול להיות? היום משתמשים במלה לשדרג – צריך לשדרג את ההמתקה. התפקיד שלנו הוא לשדרג את ההמתקה של חב"ד. מה זאת אומרת תכל'ס? שיש עוד בחינה של המתקה. כעת נסביר גם על פי סוד שיש שתי המתקות^ג, המתקה א' והמתקה ב':

המתקה א' שכולנו עם אחד, אבל יש לי תפקיד של משפיע – אני מאד רוצה שאתה ברצון, בכיף, תשמע אותי ולטובתך תעשה מה שאני אומר ומלמד אותך, אני דואג לך, להניח תפילין זה פיקוח נפש עבורך כפרט ועבור כלל ישראל (שאתה, כמו אני, חלק בלתי נפרד ממנו). זו המתקה, אבל עדיין יש מעלה ומטה, יש דירוג.

יש המתקה ב' של שויון אמתי. יש לנו הרבה דיבורים על שויון לעומת אי-שויון. לפעמים אי-שויון הוא גם דבר חשוב בתורה, לא הכל שוה, אבל גם שויון יכול להיות משהו מאד יסודי. כעת מדברים במעלת השויון.

מתקדמים יחד

בכל אופן, יש לי את הלבושים האלה וזקן והכל, אני פה הרב. אז מה פירוש שויון? אנחנו אוהבים לעשות משפטים קצרים, סימני דרך. מה שחשבת, שבשתי מלים מה שאנחנו רוצים כאן הוא 'מתקדמים יחד' – זה הראש. צריך להכנס לאיזה ראש – ראש משותף שטוב לכולם. הראש שלנו הוא 'מתקדמים יחד'. קודם כל, המלה השניה כאן היא יחד. מה מזכיר לי? "יחד שבטי ישראל", כולנו יחד. כל אחד צריך להתקדם, החיים הם כדי

יא עירובין נד, א.
יב אגה"ק פכ"ב.

ט ראה הקדמה ל'בעתה אחישנה' עמ' יז-יח.
י דברים לג, ה.

מלים, ממוצע כל מלה הוא **חי** ברבוע – **חי חי** הוא יודך כמוני היום”¹⁷ (מאמר חזקיהו המלך, שראוי היה להיות משיח). כלומר, יש כאן שלמות מאד יפה.

איפה זה רמוז? הבעל שם טוב¹⁸ לא דבר רק על הכנעה-הבדלה-המתקה אלא הכנעה-הבדלה-המתקה-המתקה. “מארצך וממולדתך ומבית אביך” – הכנעה-הבדלה-המתקה – “אל הארץ אשר אראך”¹⁹ – המתקה ב’. בדרך כלל מפרשים ש”אל הארץ אשר אראך” היינו עוד הכנעה, אבל כעת הסאטמר הוא נגד “מארצך”, ויחד עמו העיקר הוא המתקה ב’, גדלות ב’. כתוב שכאן בארץ צריך להיות מוחין דאבא, תפילין דר”ת, גדלות ב’. זה היה במיוחד בשביל גרעין תל אביב, להבהיר בכלל מהי עבודת הדור שלנו.

לחיים, שיהיה בנין עדי עד, שיהיה יחד. איך עושים יחד? **“הילכו שנים יחדו בלתי אם נועדו”** – הפסוק בנביאים ששוא **“שמע ישראל הוי’ אלהינו הוי’ אחד”**²⁰ (הפסוק בכתובים הוא **“הוי’ הושיעה המלך יעננו ביום קראנו”**²¹). הערך הממוצע של פתיחת שלשת הפסוקים – **שמע הילכו הוי’ – עולה אחד** (ברבוע). המלה “יחדו” מבטאת אחדות אפילו יותר מיחד – כתוב במפרשים ש”יחדו” הוא כמו “כאחד” – איך מגיעים לכך? “בלתי אם נועדו”, רק כשעושים התוועדות, שיושבים כאן ביחד ומתוועדים, לחיים לחיים. השנים הם קודם כל האיש והאשה, החתן והכלה – הרבה להתוועד יחד באהבה ואחוה שלום ורעות. לחיים.

לחרותנו”, ושם כתוב “וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו”.

מסתמא כולם זוכרים את הכוונה שיש לכוון שם לתיקון הברית – פגם הברית מעכב את הגאולה, ברית היינו הקשר בין הנשמות, הקשר בינינו – מכוונים ב”**יחד מארבע כנפות**”, שהאותיות השניות לפני הסוף הן אותיות **חבו**, השם הקדוש שהוא ר”ת **“חיל בלע ויקאנו”**²², עמו מוציאים מהסטרא-אחרא את כל הטפות שיצאו ממנו לבטלה, כל מה שהקליפה בלעה. כמו שאמר הרבי מקלויזנבורג, גם אלה שיושבים בתקשורת ושוטפים את המח שלי ושל כל הצבור, גם הם יעשו תשובה שלמה ויהיה “חיל בלע ויקאנו”. שוב, האריז”ל מסביר ששם מחזירים לתחום הקדושה את כל מה שיצא לבטלה. תיקון הברית הוא התנאי של ביאת הגואל, של “תקע בשופר גדול לחרותנו”. מהם סופי התיבות? משהופשוט מאד. “יחד מארבע כנפות” ס”ת **דעת**, לפי הסדר. יש עוד מקום בשמונה עשרה שיש לכוון את השם **חבו**, ולא סתם באותיות שניות מהסוף אלא בראשי תבות? “וחננו מאיתך חכמה בינה ודעת”, לפי נוסח ספרד והאר”י. אם כן, יש פעמיים שם זה – בברכת הדעת, שם כתוב **“חכמה בינה ודעת”**, וכאן, **“יחד מארבע כנפות”**.

סוד ההמתקה הנוספת

נעשה גימטריא: חדשנו שיש הכנעה-הבדלה-המתקה – סאטמר, קלויזנבורג, חב”ד – אבל הוספנו המתקה ב’, כמו שיש גדלות א’ וגדלות ב’ יש המתקה א’ והמתקה ב’. **הכנעה-הבדלה-המתקה-המתקה** שוה מספר שלם מאד, רבוע בקבלה – **לו (כמו לו צדיקים שבדור)** ברבוע. היות שיש פה ארבע

יז ישעיה לח, יט.

טו כתר שם טוב כח-ב.

טז בראשית יב, א.

יח עמוס ג, ג.

יח דברים ו, ד.

יט תהלים כ, י.

יג איוב כ, טו. ראה סדור הרש”ש בכוננות ברכה זו, ובקהילות יעקב ערך חבו.

טעם מצוה פרשת חקת – טומאת מת

בכדי להציל אוכל או כלים מטומאת מת באהל, עליהם להיות סגורים בתוך כלי אטום. הרבי מבאר את פרטי המצווה – טומאת מת והחילוק בין כלי חרס, המקבל טומאה באופן עקרוני, לכלי שאינו מקבל טומאה כלל – בעבודת ה'. הרב מעמיק את ההתבוננות בכלי החרס ובפועל היוצא ממנו – התמודדות עם העולם וסוגי עצבות שונים

בירורו), כיון שבנגלה אין בו דבקות בה' – בהיותו עולם, לשון העלם הכורא מהנברא, אין בו דבקות בתודעת הנבראים, ומי שאינו דבוק בה' אינו חי. הכלי הוא גוף האדם, ומה שבתוך הכלי הוא הנשמה.

ישנם שני סוגי כלים המצילים:

א. כלי שאינו מקבל טומאה, דהיינו אדם שעיקר עבודתו מצד הנשמה, "עובדי ה' בנשמתם" (בלשון אדמו"ר האמצעי), והגוף אינו מגביל את אור הנשמה.

ב. כלי חרס שנעשה מעפר, "וענינו בעבודה הוא ענין הביטול ('ואנכי עפר ואפר', 'ונפשי כעפר לכל תהיה'¹), שהגוף אין לו מציאות (בפני עצמו), אלא הוא בטל בתכלית להנשמה, באופן שקדושת הנשמה חודרת תוך כל פרטי הגוף ובמילא אין נתינת מקום לאיזה ענין של טומאה, היפך החיים והקדושה של הנשמה"².

אלא שבשני האופנים צריך שיהיה סגור היטב, "צמיד פתיל", דהיינו שהאדם שקוע כולו בעבודה זו ללא 'חלון' לאויר העולם הזה. שני הסוגים הם על דרך משה רבינו ואלוהו

"זאת התורה אדם פי ימות באהל כל הפא אַל האהל וְכַל אֲשֶׁר בְּאֵהָל יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים. וְכַל כְּלֵי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין צְמִיד פְּתִיל עָלָיו טִמָּא הוּא"³. ומבואר⁴ בהלכה שישנם שני סוגי כלים שמצילים מה שבתוכם מטומאת אהל כשהם מוקפים צמיד פתיל: כלי חרס (אע"פ שבעצמו מקבל טומאה, אך רק מתוכו ולא מגבו) ושאר כלים שאינם מקבלים טומאה (כמו כלי אבנים), אלא שכלי חרס מציל רק אם הוא עצמו טהור (דהיינו שלא נטמא דרך פתחו). מדאורייתא, כלים אלו מצילים כל מה שבתוכם, אבל חכמים גזרו על כלי חרס שאינו מציל כלי שטף או בגדים שבתוכם, אלא רק אוכלים ומשקים וכלי חרס⁵.

ביאור הרבי בדרך העבודה

ומבאר הרבי⁶ הלכות אלו בפנימיות: חיים היינו דבקות באלוהות (כמאמר הכתוב "ואתם הדבקים בהוי' אלהיכם חיים כלכם היום"⁷) וממילא מות הוא העדר הדבקות. אהל המת הוא כללות עולם הזה המלא קליפות (לפני

א במדבר יט, יד-טו.

ב רמב"ם הלכות טומאת מת פכ"א ה"א.

ג שם פכ"ג ה"א.

ד לקוטי שיחות חל"ח (עמ' 72 ואילך).

ה דברים ד, ד.

ו בראשית יח, כד.

ז תפלת "אלהי נצור" (ברכות יז, א).

ח לשון הרבי בשיחה (סעיף ג).

טהר¹⁰; וטומאה היא עמעום האור. גם בנוגע לכלי: הרי כלי הוא בן-זוג של אור ('אורות וכלים' בפנימיות התורה), כאשר הכלי מצד עצמו הוא חשוך. ורמז: **כלי חרס** = **חשך** (בתורה כתוב חרש, אבל בלשון חז"ל חרס) – כמו 'הצד האפל' של האישיות. אם כן, כלי חרס, הגוף החשוך, נמצא בתוך העולם הזה החשוך, "ארץ חשך וצלמות"¹¹, כמו אהל המת. כאמור, יש בעולם הזה מעין אור – אהל לשון אור – אלא שזהו אור מתעה ולא מבורר. הנטיה של הגוף, כלי החרס, היא להמשך אחר האור הזה, ותפקיד הנשמה לשמור על הגוף ולהקפיד על טהרה "כעצם השמים לטהר"¹².

אכן, הרבי מדגיש שתפקידו לברר את עולם הקליפות, להפוך אותו לקדושה. אלא שהדבר יתכן רק כאשר נשמרים מהטומאה, בתוך "צמיד פתיל" של טהרה. בסוף, דווקא בתוך העולם הזה – הטמא בתחילה – מתגלה עצמות ה' (**טמא** = שער ה-ג, העצם שמעל הגילויים). דוקא כאשר נמצאים בגוף, כלי חרס (עם הצד האפל שבו), בעבודה של חיים-דבקות בה' בתוך העולם הזה (החשוך), זהו החידוש הגדול – "השכן אתם בתוך טמאתם"¹³.

עצבות שלילית ועצבות חיובית

כלי חרס מקבלים טומאה אבל נטהרים רק בשבירה, "שבירתן היא טהרתן"¹⁴, לעומת כלי שטף (כמו כלי מתכות) שנטהרים בטבילה. עיקר מציאות האדם הוא כלי חרס (מצד גופו כנ"ל), ועליו לדעת ששבירתו

הנביא¹⁵, שענינם בטול וזכוך: משה הוא עובד ה' בנשמתו, מתוך בטול ("ונחנו מה") ואין לו 'ענין' עם הגוף. הדבר מתבטא בכך שמשו נולד לאחר הריון הכי קצר (שבעה חודשים מקוטעים), גופו נקי לגמרי ולא מסתיר על הנשמה, אבל אליהו נולד לאחר י"ב חודשי הריון, ועבודתו היא לזכך את הגוף בתכלית, עד שגם גופו התעלה באש השמימה והוא נהפך למלאך.

אור-דבקות-חיים

הרבי מסביר שחיים היינו דבקות בה'. זו כוונה יפה ל"אחד" – חיים דבקות, "ואתם הדבקים בהוי' אלהיכם חיים כלכם היום". לפי זה, ה-א היא אור, "אור החיים"¹⁶, "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור"¹⁷. תחילה יש אור-אין-סוף ומהאור באים חיים, כמו בצמחים שהאור הופך להיות חיים (פוטוסינתזה). לעתיד לבוא נקבל חיים מהאור, "[העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה... אלא] צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה"¹⁸, לא צריכים לאכול כי אור ה' הופך למזון (כדוגמת המן שירד לישראל, אלא שהמן הפך למשהו גשמי ולעתיד לבוא האור הופך ישירות לחיים). מהחיים מגיעים לדבקות, במודעות מורגשת (לעומת עצם החיים, שאין בהם עדיין מודעות).

המושגים אהל, טומאה וטהרה קשורים לאור: אהל לשון "יהל אור"¹⁹, אלא שאהל המת היינו הארה-השראה שלילית; טהרה היא לשון אור, אחד מ"ג הלשונות של אור הוא

ט ראה הערה 28 בשיחה ושי"ב.

י שמות טז, ד-ח.

יא תהלים נו, יד. איוב לג, ל.

יב תהלים לו, י.

יג ברכות יז, א.

יד עפ"י איוב מא, י. וראה רש"י לאיוב כה, ה.

טו ראה הנרות הללו מאמר "שמונה פני היפי".

טז תהלים קז, י.

יז שמות כד, י.

יח ויקרא טז, טז.

יט כלים פ"ב מ"א.

המרוחק מה', ומיד הוא הופך את העצבות הזו גופא ל"תשמיעני ששון ושמחה"¹⁰.

יותר לעומק: טיפת המות היא "לבו דואג בקרבו"¹¹ – תמצית של מרה שחורה בפנימיית הלב¹², שפלות בתחושת הריחוק מה'. "פרה אדמה תמימה" רמז ל"תורת ה' תמימה משיבת נפש... פקודי ה' ישרים משמחי לב"¹³ – השלב הראשון הוא ההכרה עד כמה תורת ה' תמימה, כמה שאני מנסה להשיג היא נותרת תמימה ושלימה כאילו לא חסרתי ממנה דבר, לא התחלתי להבין (כמו שפירש הבעל שם טוב¹⁴) – כמה שאני מתקרב אני רואה שעדיין הנני רחוק, ואדרבה חש יותר ויותר רחוק ("כולא קמיה כלא חשיב"¹⁵) – וכמה שיותר "קמיה" כך יותר מודע לכך ש"כלא חשיב"¹⁶). זו תחושת השפלות בנפש, שאלכא דאמת איננה עצבות (טומאת מות) אלא מלאה חיות וחשק עצום להתקרב יותר¹⁷. שפלות זו היא המצע בנפש שבו מתקבלים רזי תורה, "אין מוסרים רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו", ואז מגיעה השמחה (בפסוק הבא) "פקודי ה' ישרים משמחי לב".

היא טהרתו, לשבור את גאות האדם ולהיות "כחרס הנשבר" – "לב נשבר ונדכה אלהים לא תבוה"¹⁸, כמו שאומר הבעש"ט¹⁹ שלפני שטובלים במקוה יש לכוון לשבור את הגאווה, ואם לאו הוא כ"טובל ושרץ בידו"²⁰.

בפשטות, טומאת מת היא עצבות. העולם הזה מלא קליפות וטומאה, היינו שהוא מלא עצבות. אנשים מנסים 'לעשות חיים' – וזה עצמו סימן שהעולם הוא עצוב, ומנסים להחיות אותו בחיים מדומים. האדם צריך להשמר (כשהוא מוקף צמיד פתיל) לא להטמא מהמות-העצבות של העולם הזה, אלא להיות מחובר לחיים האמתיים שהם רק בדבקות בה' (כנ"ל בדבר הרבי).

אמנם "אדם כי ימות באהל" – "אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה"²¹. מה פירוש להמית את עצמו? הרי לכאורה המות-העצבות הוא מקור הטומאה ויש להרחיקו בתכלית! אפשר לפרש כמבואר בתניא²² שיש טיפת עצבות חיובית (עליה נאמר "בכל עצב יהיה מותר"²³) כאשר אדם עושה חשבון נפש (בזמן המיוחד לכך) ומכיר במצבו

כ תהלים נא, יט.

כא כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) אות ב: "הגוף [הנגוף] הוא כלי חרס ואין לו טהרה במקוה, כי כלי חרס שבירתן זהו טהרתן. והענין הוא שקודם כניסתו למקוה צריך לשבור לבו בקרבו, ומקבל עליו עול מלכות שמים...".

כב רמב"ם הלכות תשובה פ"ב ה"ג.

כג ברכות סג, ב.

כד פל"א.

כה משלי יד, כג.

כו תהלים נא, י.

כז חגיגה יג, א.

כח כמבואר בקונטרס ההתפעלות לאדמו"ר האמצעי.

כט תהלים יט, ח-ט.

ל כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) הוספות אות נט.

לא זחר ח"א יא, ב.

לב תניא אגה"ק ב.

לג ראה לב לדעת, "פרק בעבודת ה'" ביאור א.

דבר יום ביומו

פרשת חקת

ראשון – מדור לדור

השפלות מאפשרת מעבר 'חלק' מדרך לדרך, כיון שהאדם לא 'נעול' על סגנון מסוים ועל תדמית מסוימת של עצמו. השפלות כעפר הופכת למצע שמתוכו יצמח המנהיג של הדור הבא, "צמח שמו ומתחתיו יצמח".

שני – סוד הפרה

הפרה האדומה מטהרת את הטמאים ומטמאת את הטהורים (כל העוסקים בהכנת האפר). זהו סודה העמוק שעליו אמר החכם מכל אדם "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני". מפרש הבעל שם טוב: "זהו ענין הגבהות. שהיצר הרע אומר לו, אתה אינך ראוי לעשות מצוה גדולה ועובדא כזו. ועל כן צריך שיגבה לבו בדרכי ה'... שצריך לומר עלי העולם עומד... ואם כן על-ידי גבהות זה יטהר ויקרב את עצמו להשם יתברך כשיעשה העובדא של תורה או תפילה או מצוה". כלומר, טומאת המת היא מצב של חדלון וחוסר-מעש, כשאדם נרפה ואדיש, אבל יש לו תירוצים שונים: מי אני ומה אני שאפעל... לכן צריך 'גבהות', אמביציה ובטחון עצמי חיובי: בוודאי שאני אעשה, אני יכול לתקן את כל העולם! זו הפרה האדומה, תמצית של חיים תוססים, שמטהרת טמאים. אבל אותה תחושה עצמה יכולה לטמא טהורים, כדברי הבעל שם טוב: "ואחר כך, בעת העובדא שעושה... צריך להשמר מכל צד גבהות, וישפיל את עצמו לפני השם-יתברך

בפרשת חקת מתרחש המעבר בין דור המדבר לדור שיבואו לארץ, ושלשת המנהיגים מפנים את מקומם: מרים הנביאה מתה, אהרן הכהן מת, ועל משה רבינו נגזרה מיתה.

אבל התורה מקדימה רפואה למכה, וזו פרשת פרה אדומה, טהרה מטומאת מת באפר הפרה (שימו לב שבמלה **רפואה** יש אותיות **פרה** ואותיות **אפר**). זו בשורה גדולה: יש דרך להתגבר על המות והטומאה שבעקבותיו. יש חיים גם אחרי מות המנהיגים הגדולים (דור הנפילים), יש דור חדש שממשיך בחיים.

הרפואה למכת המות היא סוד הפריון: מי שמת הותיר אחריו זרע חי (וכך גם הוא נחשב חי). ידוע ש**פרה** היא מלשון "**פרו** ורבו", ו**אֲדָמָה** מלשון **אדם** (שנקרא כך כי נוצר "עפר מן האדמה [האדומה]") – ואם כן פרה אדומה היא פריה ורביה של האדם על פני האדמה. גם המושגים אפר והזיה מסמלים זרע (כמו הפריית צמחים על ידי אבק).

"דור הולך ודור בא" והמעבר ביניהם לא פשוט. לכל דור יש את הסגנון שלו, הדרך בעבודת ה' המתאימה לו. איך אפשר לעבור בשלום מדרך אחת לאחרת, 'להשליך' במידה מסוימת את מה שהיה ולהתחיל משהו חדש? גם כאן, המפתח הוא בפרה האדומה: סוד הטהרה של הפרה האדומה הוא באפר-עפר הרומז למדת השפלות בנפש – כמו שאמרו חז"ל שבזכות דברי אברהם אבינו "ואנכי עפר ואפר" זכו בניו לאפר פרה אדומה.

ב בנוסף למדת השפלות, על הפרה עצמה נאמר בפרוש שהיא "תמימה", רמז למדת התמימות. תמימות ושפלות הולכות יחד "איהו [שפלות] בהוד [תמימות]". **תמימה** = 11 פעמים **אדם** = **אדם מלאך שטן** (סוד אמ"ש לפי רבי אברהם אבולעפיה), דהיינו האדם עם שני יצרים.

א גם בלועזית, אָא בא מהסנסקריט ופירושו זרע, היינו שהפרה סמל של ריבוי זרע.

צריך להחזיר את הבאר, אך במקום להסביר-
לְבַאֵר (כמו באר) הוא מכה בכוח. עם הדור
הצעיר והחופשי הזה – בן המדבר ולא יוצאי

העבדות במצרים – אי אפשר לדבר במכות.
יותר מזה: האם אתה אוהב את המרדנות?
משה רבינו, נותן התורה, אינו אוהב את
המורים-המורדים. אבל כדי להיכנס לארץ
ישראל צריך מנהיג שאוהב את כולם, גם את
המורדים הסוררים. יתירה מזו: המנהיג לא
אוהב אפילו את המורדים, אלא אוהב אותם
במיוחד. כי רוח המרדנות שלהם מעידה על
עזות חיובית, על יכולת למרוד במוסכמות
ולהפוך את העולם. רק צריכים שהמרדנות הזו
תתהפך לטובה, ואז המרדנים יהיו שרי הצבא
של המלך המשיח. על המרדנים הטובים נאמר
"הוי עז כנמר", נמר לשון **מר** (והנון נוספת כמו
בהרבה מקומות), כמו "שמעו נא **המרים**".
"שמעו נא **המרים**" נוטריקון "שמעו הנמרים"...
[לפי מעין גנים]

רביעי – המלאך

בני ישראל שולחים מסר למלך אדום ובו
מסופר "וַיִּשְׁמַע קַלְנוּ וַיִּשְׁלַח
מֵלָאךְ וַיֵּצֵאנוּ מִמִּצְרָיִם". והנה בהגדה של פסח
אנחנו אומרים שה' הוציאנו ממצרים "לא על
ידי מלאך ולא על ידי שרף ולא על ידי שליח,
אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו". ידוע גם שמשה
רמוז במלים "לא על ידי מלאך ולא על ידי שרף
ולא על ידי השליח" – **מלאך שרף השליח** ר"ת
משה – לומר שלא על ידי משה! ולכאורה זה
נראה ממש הפוך ממה שכתוב כאן שה' שלח
מלאך להוציאנו.

אכן, רש"י מפרש "וישלח מלאך, זה
משה". כלומר, לא היה אף מלאך רוחני, לא
מיכאל ולא גבריאל, אבל כן היה משה רבינו,
בשר ודם. ובכל זאת, הרי בהגדה מודגש שרק
הקב"ה "בכבודו ובעצמו" הוציא אותנו, "אני

ולפני כל. וזהו קטנות שבקדושה, שלא ידומה
לו שהוא גדול מחברו כשיראה שהם אינם
עושים עובדא זו... ואז הגבהות מטמא טהורים
ח"ו". כלומר, לאחר קיום המעשה הטוב, צריך
להסיר את תחושת הגבהות ולהיות רק בשפלות
וקטנות. אם לא, נופלים לגאווה וסיפוק-עצמי,
מה שיקלקל את כל המצוה – מטמא טהורים.
בהמשך לזה, יש צדיקים שאינם נחים
לרגע, כל הזמן שואפים ליותר, ולכן הם תמיד
בתנועה נפשית של "ויגבה לבו בדרכי הוי'",
בטחון עצמי לקום ולעשות. אבל גם השפלות
נמצאת אצלם כל הזמן, שהרי אין להם רגע
של סיפוק עצמי, והם בטוחים ש"עוד לא
עשיתי כלום..."

[הממד הפנימי]

שלישי – המרדנים

משה רבינו ואהרן הכהן הכו בסלע, ולכן
לא נכנסו לארץ. נשים לב לדברי משה רבינו
לישראל "שְׁמַעוּ נָא הַמְּרִימִים", מורים פירושו
ממרים-מרדנים, סרבנים (וכן הרמב"ם מפרש
שעיקר החטא נעוץ במלה "המרים"). המבחן
הוא איך להתייחס לרוח המרדנות של הדור
הצעיר.

דבר ראשון, האם לדבר או להכות. הבאר
היתה בזכות מרים הנביאה, היא פוּעָה המיילדת,
שהיתה פוּעָה ומרגיעה את התינוקות – **מרים**
ידעה לדבר אל **המרים**. כשמרים מתה משה

ג "ויגבה" = הוי'. דהיינו, "ויגבה" על ידי התחושה שהוי'
נמצא בי. לפי הסוד, שם הוי' שבי הוא הוי' בחילוף אתב"ש
(השתקפות הראש בסוף, כאשר הוי' משתקף באדם) – והיינו
שם **מצפץ**. והנה **מצפץ = ויגבה לבו בדרכי וממילא מצפץ-**
הוי' = ויגבה לבו בדרכי הוי'. פסוק זה נאמר במלך יהושפט
(דברי הימים ב יז, ו), זו תכונה השייכת בעצם למלכי בית דוד
הצדיקים ובפרט ליהושפט שלא נח ולא שקט לקיים "צדק
צדק תרדוף", לעשות משפט [היושפט] צדק בכל גבול ישראל
(כמסופר שם). **יהושפט = משיח בן** דהיינו משיח בן דוד
(שהוא בר נפלא, כל הזמן מתחיל מחדש נולד מחדש, "אני
היום ילדתיך", ולכן הוא "משיח בן").

אבל ההבדל מהותי: כאן יש תחושת מרירות והכרה, האם שוב נישאר במדבר? ומתוך כך, לא "כוחי ועוצם ידי" אלא זעקה עמוקה אל ה' שיושיענו, תוך סילוק כל נגיעה אישית "והחרמתי אתהם ואת עריהם" – חרם שאין ממנו כל הנאה. ועוד, המעפילים נלחמו לצורך עצמם, ואילו כאן המלחמה היא להציל את השבי, מסירות נפש לפדיון שבויים! ואז מגיע המענה בסגנון נדיר "וישמע ה' בקול ישראל", כי ה' שומע לקוראים אליו באמת.¹

[חטא המרגלים ותשובתו] בספר רוחו של משיח]

שישי – שירת הבאר

"אֲזַי יְשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלַי בְּאֵר עֵינֵי לֵה". שלש מתנות טובות היו לישראל במדבר, ובשלושתן עוסקת הפרשה: המן שירד בזכות משה רבינו, ענני הכבוד שהיו בזכות אהרן הכהן, והבאר שהיתה בזכות מרים הנביאה.

בהזדהות עם מרים, כל ישראל הם כמו אשה ביחס לקב"ה. זהו סוד הבאר העולה ונובעת מלמטה, "עלי באר" (בלשון הקבלה "מיין נוקבין"), לעומת המן וענני הכבוד שבאים מלמעלה. לכן "אז ישיר ישראל", זו לא השירה של משה רבינו – כמו "אז ישיר משה" – אלא של ישראל דוקא (כמו שראינו

ה', אני הוא ולא אחר" – איך זה מסתדר עם משה-המלאך המוציא ממצרים?

אלא שאחרי ששוללים לגמרי את משה, חוזרים ומגלים שמשה בטל לגמרי לה' ולכן הוא השליח המושלם שמייצג את המשלח במאה אחוז. לכן מצד אחד, שמו של משה לא נזכר בהגדה של פסח, כי די לומר שה' הוציא אותנו ממצרים, וגם הרמז ה"שקוף" אומר לא על ידי מלאך-שרף-השליח – ומצד שני המלים "אני הו' הוא הוא ולא אחר" בגימטריא **אני משה**, כאן נמצא משה בהגדה. זהו הסוד של "לא כן עבדי משה", קודם הוא "לא", לא נמצא כאן בכלל, ואחר כך הוא "כן" נמצא בהעלם בתוך ה'.

[לפי סודות מן הסדר]

חמישי – מלחמת חורמה

"וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּךְ עָרְדַּי יֵשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלְחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבּוּ מִמֶּנּוּ שְׁבִי. וַיִּדַּר יִשְׂרָאֵל נָדָר לֵה' וַיֹּאמֶר אִם נָתַן תַּתֵּן אֶת הָעַם הַזֶּה בְּיַד יְהוָה וְהִחַרְמֹתִי אֶת עַרְיָהֶם. וַיִּשְׁמַע ה' בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֶת הַכְּנַעֲנִי וַיַּחַרֵם אֶתְהֶם וְאֶת עַרְיָהֶם וַיִּקְרָא שֵׁם הַמְּקוֹם חֶרְמָה". פרשיה קצרה זו מזכירה את חטא המעפילים שאחרי חטא המרגלים (בפרשת שלח). "דרך האתרים" היא דרך המרגלים שתרו את הארץ, גם המרגלים התחילו את מסעם בנגב ששם יושב עמלק ("עמלק יושב בארץ הנגב"). במעפילים הסיום היה "וַיִּדַּר הָעַמְלֵקִי וַהֲכַנְעֲנִי הַיֵּשֵׁב בְּהָר הַהוּא וַיִּכּוּם וַיִּקְתּוּם עַד הַחֶרְמָה", ואילו כאן נראה שזהו אותו מקום, חרמה, אבל עכשיו ישראל החרמו את הכנענים.

למדנו שחטא המעפילים היה העזה שלילית של "כוחי ועוצם ידי" (הפוך מחטא המרגלים). ומה קורה עכשיו? מצד אחד, יש דמיון ביציאה הנועזת למלחמה, וגם כאן לא מוזכר משה רבינו (ונראה שיוצאים בלעדיו)!

ד חרמה לשון נקבה, ופעולת החרם לשון זכר, 'איהו חרם איהי חרמה. והנה **חרם** הוא מספר האיברים באיש, ו**חרמה** מספר האיברים באשה (לפי אחת הדעות). עיקר המלחמה היתה להצלת בת ישראל, "וישב ממנו שבי, אינה אלא שפחה אחת" (רש"י), כמו אברהם שנלחם עם המלכים להציל את לוט (לוט = אדם. לוט שבי = אנוש. לוט שבי בה"פ = הבל פעמים **צלם אלהים**). **חרם חרמה** = ראש, כך זוכים לראש, **ישראל** אותיות **לי-ראש**, דהיינו שזוכים באמת להקשר למשה רבינו, ראש בני ישראל, ולא נפרדים ובודדים בו כמו במעפילים. חרם במילוי, **חית ריש מס** = 7,1008 פעמים 144 (קדם, 12 ברבוע). חרמה במילוי, **חית ריש מס הא** = 1014 = הו' פעמים הו' אחד (13 פעמים לחם. כאשר לחם = 6 צירופי אחד, ג"פ הו'. לחם הוא השרש של מלחמה, "ולחם בישראל") – כאן הזכר (חרם) הוא כפולת 7 והנקבה (חרמה) כפולת 13, הפוך מהכלל הרגיל, אחלופי דוכתייהו.

הגר"א ועוד. במיוחד בדורות האחרונים, אנו זוכים לגילוי מעיינות החכמה בתחום זה, כמו בתגליות החשובות של דילוגי אותיות ומספרים צורניים בתורה – חכמה פרה-ורבה בע"ה (כנזכר ב'ראשון' על פרה אדמה – פרה ורבה).

בספרי הקבלה מבואר שהחשבון הוא הרובד האחרון, הנמוך ביותר, מתוך המשמעויות של מלה ועניין בתורה. דווקא מפני שזהו הרובד התחתון, יש בו כח לדבר אלינו ולהתחבר לעולם העשיה, כמו ספירת המלכות התחתונה-האחרונה במערכת הספירות (השייכת לעולם העשיה). הרובד האחרון-הנמוך שייך לעולם העשיה, יש משהו נסתר, כמו שהאלוקות נעלמת בעולם העשיה ("אף עשיתיו"), וכך ממד הגימטריא בתורה נראה במבט ראשון נטול משמעות. מלכות החשבון (חשבון היא עיר המלכות של סיחון, ונזכרת ב'שביעי' של הפרשה, כנגד ספירת המלכות השביעית). המדה הפנימית של המלכות היא השפלות, לכן מי שעוסק הרבה בחכמת החשבון של התורה צריך להיות בתכלית השפלות!

[שיעורים בסוד ה' ליראיו ח"א עמ' שפ.]

[הקדמה ל'עניניך ברכות בחשבון']

ו **חשבון** היינו אותיות **שבו**, אבן החשן של נפתלי, בתוך אותיות **חן**. וכך יש אבן-חן. **חשבון נפתלי** = 36 פעמים **הוי'**, **אהבה** פעמים **חסד**, **יב** פעמים **לחם** (י"ב לחמים של לחם הפנים בשבת קדש). חשבון נפתלי ר"ת **חן**, ר"ת וס"ת **הנני**, אחד משמות המשיח.

חשבון סיחון (חשבון היינו מחשבה, סיחון היינו דבור, שיחה) = 500 (דהיינו שמוצב כל אות הוא 50), **אין** בהכאת אותיות = **פרו ורבו** (של פרה אדומה, כנ"ל ב'ראשון'). חשבון סיחון בהכאה פרטית = **הוי'** פעמים **עב-סג-מה-בן** (ארבעת מילויי הוי')! ובפרט: **ח** פעמים **ס**, ועוד **ש** פעמים **י** = 60 פעמים **חן** (אותיות **חן** נמצאות גם בחשבון וגם בסיחון). **ב** פעמים **ח**, ו **פ** פעמים **ו**, **ן** פעמים **ן** = 44 פעמים **חן** (סוד המלה **נח-מד**).

אתמול במלחמת חרמה שישראל יוצאים למלחמה ומשה אינו מוזכר).

במקביל לבאר העולה, יש ירידה של השפעה מלמעלה ("מיין דכורין" בלשון הקבלה), כמו שרמוז במלים "עלי באר עננו לה"י, מענה לעליית הבאר, וכן בהמשך "בָּאָר חֲפָרְיָה שְׁרִים... בְּמַחֲקֵק בְּמִשְׁעָנְתָם", מטה המוביל מים לבאר).

המן, העננים והבאר הם שלשת הדברים שאיש מחויב לאשתו לפי התורה: שְׁאָר (מזונות), כסות ועונה. המן הוא השאר-מזון, ענני הכבוד הם הכסות, והבאר היא העונה ("ענו לה") – המפגש והיחוד הפנימי בין האיש והאשה, נשמות ישראל והקב"ה.

[ין משמח ח"ה עמ' קמד]

שבת – מלכות החשבון

"בְּאֵן חֲשָׁבוֹן". כדי להכנס לארץ ישראל משה רבינו וישראל צריכים להכניע את סיחון מלך חשבון. המושג **חשבון** מתייחס גם לחכמת המתמטיקה והמספרים, ולכן "בְּאֵן חֲשָׁבוֹן" רומז לעיון בחכמת החשבון בתוך התורה, גימטריא.

המתמטיקה מכונה "מלכת המדעים", וכל מדעי הטבע מדברים בשפה הזו, והנה מתברר שגם התורה מדברת בשפה מתמטית. רבים מגדולי ישראל במשך הדורות עסקו בתופעות חשבוניות בתורה, למשל בעלי המסורה, הרוקח, בעל הטורים, האר"י הקדוש,

ה **עלי באר ענו לה** = **דעת**, "והאדם ידע את חוה אשתו". חלק המילוי של "עלי באר ענו לה" = 1111, **אשה** במספר קדמי. סופי תבות עלי באר ענו לה, **רויה** ("כוסי רוייה" כמו עליית הבאר) **אחד-אהבה** פעמים **טוב** (11 בהשראה). במילוי המילוי = 48 בהשראה (השראה לשון שיר, אז שיר).

ביאורים בפרקי אבות

פרק ה משנה כ

יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אָמַר: הָוֵי עֵז פְּנִימָה וְקַל פְּנֵשֶׁר, רַץ
פְּצֵבִי וְגִבּוֹר פְּאָרְזִי, לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיךָ שְׁבִשְׁמַיִם. הוּא
הָיָה אָמַר: עֵז פְּנִימִים לְגִיהֵנָם וּבּוֹשֵׁת פְּנִימִים לְגַן עֵדֶן.
יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׂיִבְנֶה
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְיֵתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ.

העזות השלילית היא "עז פנים" ואילו החיובית לא 'ממוקמת' בפנים, אלא מתוארת "כנמר". ישנו עז כזה שלא מתבייש שכולם יראו את העזות על פניו – זוהי עזות שלילית. לעומתו יש עז אחר, היודע

להשתמש בעזות במקום שנצרך, הוא פושט ולובש את העזות כמו לבוש, מתחפש לנמר "עז כנמר" אבל איננו נמר בעצמו (ובדרך צחות: נמר נשמע כמו *no more*, לא עוד, כמו נמר ולא יותר).

התורה ניתנה לעם העז, אך גם באה לעדן-לרכך עזות זו – להוריד אותה מהפנים ולהנחיל במקומה ביישנות: "שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל – רחמנים ביישנים וגומלי חסדים... מכאן אמרו כל מי שאין לו בושפת פנים, ברי [ברור] לנו שלא עמדו אבותיו על הר סיני".¹ העזות היא 'הטבע הראשון' של ישראל, אך לאחר מתן תורה היא מסתלקת מקדמת הבמה ועוברת ל'ארגז הכלים' האחורי. בושפת-הפנים מחליפה את עזות-הפנים והופכת לטבע השני של ישראל ולסימן הזיהוי היהודי. אכן, הטבע השני אינו משהו מלאכותי, אלא מגלה את האמת הפנימית. **טבע שני = אמת.**

מכאן להבדל השני בין העזות: העזות השלילית, "עז פנים", היא תיאור מצב של טבע האדם, והעזות הטובה היא פעולה "הוי עז כנמר... לעשות רצון אביך שבשמים".

העזות – בין הנמר לגיהנם^א

הוי עז כנמר. דברי יהודה בן תימא במשנתנו יסודיים כל כך, עד שהם הועתקו בלשונם לתחילת ספר ההלכה הגדול "ארבעה טורים" כהלכה הראשונה הפותחת את הספר (ומתפרשת בהרחבה).² אמנם, מהתבוננות במקורות נראה כי נצרכת זהירות כשניגשים לנקוט במדת העזות:

במסכת ביצה³ מביאה הגמרא תשובות הפוכות לשאלה "מפני מה ניתנה תורה לישראל?". האחת "מפני שהם עזין" ובזכות עזות זו זכו לקבל את התורה⁴, והשניה: "אלמלא נתנה תורה לישראל אין כל אומה ולשון יכולין לעמוד בפניהם". כלומר: לפני מתן תורה היו ישראל עזים מאוד, והתורה ניתנה להם דווקא כדי להחליש עזות זו. גם במשנתנו ההוראות סותרות: לאחר הפתיחה המורה לאמץ את עזות הנמר, נאמר "עז פנים לגיהנם!"

נשים לב לשני הבדלים בין הוראות המשנה – "הוי עז כנמר" ו"עז פנים לגיהנם". ראשית,

א נרשם ע"י משה הס. לא מוגה.

ב ראה טור אור חיים סימן א.

ג כה, ב.

ד ראה פני יהושע שם

ה מדרש תהלים א, י.

אל הקדש", אהרן הכהן חשש להכנס לעבודת הכהן הגדול, עד שאמר לו משה "למה אתה בוש, לכך נבחרת", דהיינו "לכך", בזכות הבושה שלך, נבחרת, וכעת עליך לבוא אל הקדש בעזות דקדושה.

1 ויקרא ט, ז. דגל מחנה אפרים שם בשם הבעש"ט.

העזות טובה כאשר יודעים לשלוט בה ולנהל אותה: מתי היא נצרכת "לעשות רצון אביך שבשמים" – לקיים מצוות בתקיפות וללא בושה – ואז היא רצויה; ומתי היא עזות-פנים של הטבע הגס, הצריכה עידון וזיכוך על ידי תורתנו הקדושה.

הוי עז כנמר = זאת – "בזאת יבא אהרן

מענות ותשובות

שאלה:

חסר לי מאוד היחס החם והתחושה הטובה שיכולה להגיע אפילו ממעשה קטן של חיבה, מילה טובה או מתנה סמלית. כתוצאה מכך אני מרגישה שאין לי את הכוחות והאהבה כדי להעניק הלאה לילדים לבעלי ולשאר הסובבים, והם מצדם, נראה שמאוד דורשים וצריכים זאת. איך אפשר לצאת מהמצב המדכא הזה?

תשובה:

עליך ללמוד ולהתעצם עם 'מודעות טבעית' (יש לנו שני ספרים בנושא, שמאוד מומלץ ללמוד - 'מודעות טבעית' ו'הטבע היהודי') - היינו לזרום מתוך אמונה פשוטה עם מה שקורה בחיים ותמיד להודות לה' על כל הטוב שהוא מעניק לנו. קודם כל עליך להרגיש כמה ה' אוהב אותך ואת כל בני משפחתך ומתוך הכרה זו להחזיר לו אהבה, שכן "כמים הפנים לפנים" (כפי שמבואר בתניא פרק מו, תלמדי את זה).

כתוב בחסידות שהבעל נמשך לאשתו כאשר היא מחייכת ושמחה. זו עיקר העבודה שלך, שהחיוך יהיה אמיתי.

כשתמדי בדברים שכתבנו, ומתוך ההכרה המתמדת באהבת ה' אותך ואת משפחתך, ה' יעניק לך את הכחות להרעיף אהבה ושמחה על הסובבים אותך, ואז שוב, "כמים הפנים לפנים", גם הם ישיבו לך אהבה ושמחה. ברכה לבשורות טובות.

שאלה:

ב'פתח אליהו' כשהזהר מונה את סדר הספירות, הוא מקדים ואומר "ואלין

מזה שנתיים שאני מנסה לקרב יהודי מסוים ולאחרונה הוא הביע נכונות להתחיל לשמור חלק מהמצוות, ואף החל להניח תפילין. במה כדאי להתחיל איתו? האם בכלל נכונה הגישה לעודד אותו לשמור רק חלק מהמצוות, גם אם החשובות שבהן (מצוות דאורייתא למשל כמו שמירת שבת)? כמו כן, האם יש חלק בתורה בו כדאי להתחיל לימוד מסודר?

תשובה:

יסוד חשוב בקירוב ובחינוך הוא "חנוך לנער על פי דרכו", לכן אפשר להתחיל קיום מצוות מעשיות מדברים יסודיים. בנוסף לתפילין שהוא כבר מניח ב"ה, אכן כדאי לעודד על שמירת שבת וכן על שמירת כשרות [בשר כשר, הפרדה בין בשר לחלב, כשרות נאותה לשאר מאכלים]. בנוגע ללימוד, יש לקבוע לימוד במאור שבתורה, תורת החסידות, שהיא היסוד לכל התורה. כדאי גם שתקבע אתו לימוד משותף בחברותא.

שאלה:

אני נשואה כבר כמה שנים, וב"ה יש לנו ילדים שאני משתדלת להעניק להם חום ואהבה. מזה תקופה ארוכה שאני מרגישה חוסר פרגון ואהבה מהסביבה הקרובה שלי, בייחוד מאמי ובעלי. זה נראה שכל דבר טוב שאני עושה או מנסה, הוא מובן מאליו ונתקל בהתעלמות, ואילו הדברים הפחות מוצלחים הם שמקבלים את כל הפוקוס.

בינוני", זהו קו האמצעי שעולה עד הכתר וממשיך מוחין למלכות — מלכות בית דוד, שתבנה ותכונן במהרה בימינו?

תשובה:

אכן דעתנו קצרה מלהשיג את האלקות שבמוחין, חכמה ובינה – והיינו "חד קציר". ידוע בקבלה ש'רז (= אור = אין סוף) עולמות' מתחלקים לאבק דקא (ובסוד "כולא קמיה כלא [בפסוק כתוב 'כלה', היינו אבק דק] חשיב") - אבק ר"ת אריך בינוני קציר, שלשת הקוים של עולם התיקון (לפי הסדר מאריך לקציר דרך הממוצע המחבר, בינוני), הס"ת ירר היינו ג האותיות ירן של אריך למפרע.

בחכמת המספר: קציר = 400 = 20 ברבוע (סוד האות ת, חותם האלף-בית – ת' עלמין דכסופין^א). בינוני = 128, 2 בחזקת 7, הרבוע הכפול של 8. 400 ועוד 128 = 528 = המשולש של 32, לב (הרבוע הכפול של 4). אריך = 231, רלא (שערים) = המשולש של 21 (שהוא המשולש של 6, שהוא המשולש של 3, שהוא המשולש של 2). הכל יחד = 759 = 3 פע' 253, המשולש של 22, ממוצע סוד ג הקוים.

שאלה:

ב"ה מאוד טוב לי בישיבה בה אני לומד, אני מרגיש שאני משגשג ושמן בלימוד התורה ובעבודת ה' שאני מקבל בישיבה, ובכל זאת הוריי שיחי' לא מרוצים מכך, הם מרגישים שהריחוק מהבית מנתק אותי מהם והיו מעדיפים שאלמד סמוך לבית. מה עליי לעשות?

עשר ספירן אינון אזלין כסדרן", היינו שהספירות הן לפי הסדר, ואילו כשמונה אותן בפועל לא נכתבו עשר הספירות כסדרן המוכר לנו בקבלה וחסידות אלא כך, קודם שבע המידות [חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות], אחריהן ספירות המוחין חכמה ובינה, ולבסוף הכתר. מה פשר סדר זה?

תשובה:

יש לומר שסדר זה הינו ע"פ סדר הפסוק "ה' מְלַךְ (בהנה) ה' מְלַךְ (בעבר) ה' יְמַלֵךְ (בעתיד) לעלם ועד".

הנה' היינו 7 הספירות התחתונות, שבעת ימי הבניין של העולם הזה שנברא בימי בראשית. העבר הם שני אלפי שנות תורה שקדמה לעולם, ספירות החכמה והבינה. והעתיד מתגלה ב"סוף מעשה במחשבה תחילה" – "כתר עליון איהו כתר מלכות" – גילוי ספירת הכתר שפנימיותו הם הרצון והתענוג שהיו לה' במעשה בראשית.

שאלת המשך:

הציטוט המלא מ'פתח אליהו' הולך כך, "ואלין עשר ספירן אינון אזלין כסדרן, חד אריך, חד קציר וחד בינוני" [ואלה עשר הספירות הן הולכות כסדרן, אחד ארוך, אחד קצר ואחד בינוני]. האם על פי הסבר הרב בנוגע לסדר המיוחד של הספירות שמופיע ב'פתח אליהו' ניתן להסביר כך גם את המשך הציטוט: "חד אריך" הוא קו ימין, קו החסד, שמשפיע לזעיר אנפין – היינו לעולם הזה. "חד קציר" הכוונה למוחין – חכמה ובינה שהינם 'למעלה מהעולם', היינו מרוממים ומנותקים ממנו, ולכן הם שייכים לקו שמאל. "וחד

א שער מאמרי רשב"י פרשת תרומה.

ב ע"פ זהר ח"א כקג, ב. ובכמה דוכתי בכתבי האריז"ל.

תשובה:

האם עלינו לומר לה שאין כאן בעיה הלכתית ושעליה להתגבר על הבושה, או שמא ההרגשה שלה היא דבר נכון שעלינו כהורים לחזק?

תשובה:

למה צריך 'להתגבר' על בושה טובה, הראויה לבת ישראל!?

שאלה:

לצערי הרבה פעמים אני ציני ואני מרגיש שזה ממש היפך הטוב. מהיכן נובעת הציניות ואיך אפשר להמנע ממנה?

תשובה:

מי שעוד לא מצא את השליחות שלו בחיים נוטה לציניות, מבט לא רציני על החיים. ברגע שיהיה לך כיוון בחיים, תתכונן לתכלית, שהיא למען ה' וכלל ישראל, תעלם הציניות. בשביל זה צריך להתבונן 'מה אתה רוצה באמת' מהחיים... ברכה להצלחה בלימוד תורתנו הקדושה ובשורות טובות.

ההלכה קובעת שעל האדם ללמוד במקום שלבו חפץ, דווקא שם הוא יצליח וישגשג בעבודת השי"ת. עליך להסביר זאת להוריך בנועם. אם תעמוד על דעתך ותדבק בהחלטה הטובה, בסופו של דבר הוריך יקבלו זאת בכי טוב וירו ממך הרבה נחת. טוב שהוריך יבקרו אותך בישיבה לעתים קרובות, וגם אתה תגיע הביתה לעתים קרובות. תבשר בשורות טובות!

שאלה:

בתנו בת ה-9 לומדת נגינה בחוג פסנתר. לקראת סיום השנה יתקיים קונצרט בו ישתתפו תלמידי הקבוצות השונות - תלמידים ותלמידות, עד גיל 10 – וכן מספר מצומצם של מורים ומורות. שאלנו רב בנוגע לעניין הציניות והוא הורה לנו שמצד ההלכה אין בעיה שבתנו תשתתף בקונצרט, ובכל זאת היא מתביישת ומרגישה לא בנוח מכך שבקונצרט ישתתפו גם בנים.

חינוך לאמונה נקודת-חינוך מתוך שיעור ר"ח תמוז

רב שמואל בר שילת

קליפת הליצנות^ט, ולהחדיר בתלמידי תמימות של יראת שמים, עבודת ה' ועיסוק ב"תורת הוי' תמימה".

יסוד החינוך – יחודא תתאה

הנה, "שש מאות איש" בגימטריא "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". בזהר^ט מפורש (ומבואר באריכות בספר התניא^ז) כי פסוק היחוד "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"^ט הוא יחודא עילאה (בטול העולם, עם ממדי הזמן והמקום שבו, באלקותו יתברך שלמעלה מהמקום והזמן, "היה הוה ויהיה כאחד") ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" הוא "יחודא תתאה" (גילוי ש"אין סוף ברוך הוא מלא את כל הארץ ממש בזמן ומקום).

מדרגת "יחודא עילאה", בה האדם עוצם את עיניו, מתעלה-מתעלם מהמציאות החיצונית ומכיר שהכל בטל במציאות בעצמות ה', שייכת למוחין דגדלות המאפיינים גדול ובר-דעת (שעל כן המצוה הראשונה אותה מקיים בר מצוה היא קריאת שמע של ערבית, כידוע). לעומת זאת, עד "גמר כניסת הנפש האלקית"^ט, אצל ילד קטן - על אף שגם אותו מרגילים בקריאת שמע^ט - יכולה להתאמת

המלמד למופת בתולדות ישראל הוא רב שמואל בר שילת, המובא כדוגמה ל"מצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד" אלו מלמדי תינוקות^ז. כשמציינים את מעלתו מספרים עליו חז"ל שאף פעם לא הסיח את דעתו מתלמידי. בספה"ק^ז איתא ששם אביו, שילת, רומז לכך שקיים בעצמו "שויתי הוי' לנגדי תמיד"^ט, וכמלמד המשווה לנגדו תמיד את תלמידי ודאי פעולתו העיקרית היתה להחדיר בהם את המודעות התמידית הזו לנוכחות ה'. מלמד הנותן דעתו בקביעות על תלמידי מרגיל אותם שכל מעשה שלהם 'שוה' משהו - שכן או עונש, שבח או בקורת^ט - אך יותר מכל עליו להחדיר בהם את ההכרה שהדבר הכי 'שוה' הוא הקיום של "שויתי הוי' לנגדי תמיד".

האריז"ל מגלה שהמלמד רב שמואל בר שילת הוא גלגול השופט שמגר בן ענת, בו נאמר "ויך את פלשתים שש מאות איש במלמד הבקר"^ט ("שש מאות איש" כנגד "שש מאות סדרי משנה"^ט שהיו בזמנים הקדומים). על המלמד הטוב להכות את קליפת הפלשתים,

נרשם על ידי איתאיל גלעד^י.

א דניאל יב, ג.

ב ב"ב ח, ב. ראה עוד במאמר "רב שמואל בר שילת" בספר אשא עיני אודות סוגיא זו ביאור רמזי חינוך בשמו.

ג מאמר צבאות ה' לרמ"ע מפאנו ח"א (ובכ"ד).

ד תהלים טז, ח.

ה ראה כללי החינוך וההדרכה תנאי שבעי (וביאור הדברים בסוד הוי' ליראיו שער יח ובספר אמנות החינוך פ"ז).

ו גלגולי נשמות לרמ"ע מפאנו אות קכט.

ז שופטים ג, לא.

ח תגינה יד, א.

ט ע"ז יט, א. וראה תו"א בשלח ד"ה "ולא נחם" (ובכ"ד).

י תהלים יט, ח.

יא ח"א יח, ב.

יב בשער היחוד והאמונה, המיוסד כולו על ביאור ענין זה, וראה בפרט בפרק ז.

יג דברים ו, ד.

יד שו"ע אה"ז מהדורא תנינא או"ח ד, ב.

טו אך ראה בברכות כ, א וברש"י שם ד"ה "קטנים" ש"אפילו קטן שהגיע לחנוך לא הטילו על אביו להנכו בקריאת שמע, לפי שאינו מצוי תמיד כשמגיע מזמן קריאת שמע", ויש לומר שהמבואר כאן הוא הטעם הפנימי לכך.

הצדיקים אשר הולכים לפני האלהים" (והיינו חיות נוכחות ה' והשגחתו בתוך המציאות, "כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול, הקב"ה, אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו... מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד, ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת השי"ת וכו"), ורק לאחר סעיפים רבים מגיעים למצות קריאת שמע, ל"יחודא עילאה" שבפסוק היחוד "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד".

דרישת יעקב אבינו – חינוך הדורות הבאים

מכאן ניתן לדרוש טעם לשבח במקור הביטוי "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד": חז"ל מספרים^ט כי קודם הסתלקותו "ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה, אמר שמא חס ושלום יש במטתי פסול כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו?! אמרו לו בניו: 'שמע ישראל [סבא] ה' אלהינו ה' אחד!' אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד. באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'".

לכאורה, דווקא ליעקב אבינו, הבחיר שבאבות, נשמה דאצילות, שייכת דרגת "יחודא עילאה", ולבניו השבטים, נשמות דבריאה, שייכת דרגת "יחודא תתאה", ומדוע

יח שני הפסוקים, "שיתיה" ו"שמע ישראל" – הפותחים שניהם באות **ש** וחותרים שניהם באות **ד** – הם כסוד "שני שדיך כשני עפרים תאמי צביה" (שה"ש ז, ד) של כנסת ישראל, מהם יונקת כל נשמה: "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" הוא **שד** ימין ו"שיתיה הוי' לנגדי תמיד" הוא **שד** שמאל. מכיון שדווקא פסוק "שיתיה" הוא יסוד החינוך בקטנות, המנהג הוא שראשית היניקה תהיה דווקא מדד שמאל, שמעל "לב ישראל חין" (וראה עוד שכינה דווקא פ"א הערה סט ובעתה אחישנה עמ' שכד הערה קמח).

יט פסחים נ, א.

רק מדרגת "יחודא תתאה". בטול המציאות ב"יחודא עילאה" אינו אמתו עבור ילד, אבל בהחלט אפשר להרגילו לחוש את נוכחות ה' בתוך המציאות, משגיח עליו, מיטיב איתו, בוחן את צעדיו ואף מהווה את העולם מאין ליש בכל רגע (חווייה שלעתיים מוחשית וחזקה יותר אצל ילדים, שחווית הלידה-הבריאה שלהם עצמם יש מאין עדיין 'טריה' אצלם, כמבואר במ"א) – עבודת "שיתיה הוי' לנגדי תמיד"^{טו}.

זו הסבה הפנימית לכך שפסוק היחוד, יסוד אמונת ישראל, 'מחכה' עד סוף התורה – בחומש דברים, לאחר פירוט מעשה בראשית סיפור יציאת מצרים ותיאור כפול של התגלות ה' במתן תורה. האם פסוק יסודי זה לא צריך להופיע בתחלת התורה? לא! יסוד החינוך הוא מעשה בראשית, השגחת ה' ונתינת התורה המתקיימת במציאות – זו הקטנות הקודמת לגדלות, המחשת והתאמתות האמונה שהילד יכול לקבל במדרגתו-שלו, ורק על בסיסה ואחריה ניתן לזכות לגדלות המוחין של "שמע ישראל".

כיוצא בכך, גם בלימוד שלחן ערוך פותחים בסעיף הראשון בכך ש"שיתיה הוי' לנגדי תמיד" הוא כלל גדול בתורה ובמעלות

טז ראה גם לוח "היום יום" ה' תשרי (במסגרת ביאור חמש מדרגות העבודה הקטנות) אליהן חילק הרבי ר' זושא את עבודת התשובה הגדולה: "תמים תהיה עם הוי' אלהיך", "שיתיה הוי' לנגדי תמיד", "ואהבת לרעך כמוך", "בכל דרכיך דעה", "הצנע לכת עם הוי' אלהיך":

ש, "שיתיה הוי' לנגדי תמיד" – 'הוי' מורה על התהוות העולם והתהוות הנבראים, אשר התהוות הבריאה כולה וחיותה הוא בדרך אין ערוך מאין ליש. והיא עבודת התשובה הבאה על ידי זה אשר תמיד לנגד עיניו ענין ההייה של העולם ומלואו.

מדוע בחר הרבי ר' זושא לאות **ש** של תשובה את הפסוק "שיתיה" ולא את "שמע ישראל"? שוב, כי המדובר הוא בצעדים הקטנים והראשונים של בעל תשובה, שגם עליו להתקדם מהקטנות אל הגדלות, ולהתחיל דווקא עם הרגשת נוכחות ה' בתוך העולם ("יחודא תתאה") ולא בטול במציאות של העולם כולו ("יחודא עילאה").

יז ראה סוד הוי' ליראיו שער כ.

עם ישראל לדורי דורות, ה"שויתי הוי' לנגדי תמיד" וה"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", שדווקא בזכותם תצאו ממצרים עם "עדרים עדרים"^כ של ילדים, הם יכירו תחלה את ה'^{כא} שיתגלה כ"גבור מלחמה"^{כב} בקריעת ים סוף ובזכות ועבור "בנינו ערבים בעדנו"^{כג} יתגלה ה' כ"זקן מלא רחמים"^{כד} במתן תורה.

כ סוטה יא, ב.

כא רש"י לשמות כ, ב (מתן תורה) עפ"י מכילתא (בשלח ויתרו).

כב עפ"י תנחומא ויגש ב. שה"ש רבה א, כג.

בגמרא זו מתהפכים הדברים - השבטים מכריזים "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" ויעקב אבינו "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"?

אכן, לפי המבואר עד כה, מתפרש הדו-שיח בין יעקב ובניו כך: בני יעקב אמרו לאביהם - אבא, אנחנו כבר גדולים, כבר הגענו ל"יחודא עילאה", "שמע ישראל וגו'". מולם השיב יעקב - 'לא מענין אותי' שאתם גדולים, לי נוגע חינוך הקטנים, הילדים והנכדים שלכם. טוב ויפה שאתם יודעים לומר "שמע ישראל", אבל לי נוגעת נצחיות

סיפור חסידי

לכבוד יב-יג תמוז, חג הגאולה של רבי יוסף יצחק שניאורסאהן מליובאוויטש

מה זה רבי

לפני שבע ודפקה כדרכה על הדלת, ואף אחד לא ענה. היא חתה עד שבע, חשבה שהקדימה דקה, והמשיכה לדפוק – ועדיין לא ענו לה. היא פתחה את הדלת ונכנסה בעצמה, ופתאום רואה שהרבי לא כתמיד – שהוא יושב עם הפנים כלפי הדלת כשהוא ערני לגמרי – אלא יושב עם הגב לכניסה, עיניו סגורות ונראה שהוא כלל לא נמצא כאן. האחות נבהלה מאד, ומיד קראה לבני הבית – לאשתו של הרבי וכו' – וכולם נבהלו, עד שהזעיקו את הרבי שגיע מהר. הרבי הגיע, ראה את המצב של השווער, אבל לא נבהל כלל, ורק הרכין את ראשו כלפי הפה של השווער ושמע שהוא אומר בשקט את שירת הים בטעמים. הרבי אמר לאחות ולבני הבית שהכל בסדר גמור ולא צריך להבהל, רק להמתין בסבלנות. כעבור זמן מה הרבי אכן התעורר מאיפה שהיה וחזר לתפקד כרגיל. באותו לילה, שתים עשרה שעות אחר כך, קבלו טלגרמה מרוסיה או מפולין שהיתה קבוצה של חסידים שהיו צריכים בסכנת נפשות לעבור את הגבול, ואם היו תופסים אותם זה היה פיקוח נפש ממש. באותו זמן שהצליחו בעזר השי"ת – היתה להם סיעתא דשמיא גדולה – לעבור את הגבול בשלום, זו היתה בדיוק השעה שהרבי היה בדבקות ואמר "אז ישיר" בשקט.

כך, מסיים הרבי את הסיפור לחסידים בפאריז, תדעו לכם שהרבי נמצא ביחד עם כל אחד, ובפרט עם החסידים הקרובים – הוא בדבקות עמם כל הזמן, ובמיוחד בעת צרה. כשמישהו מהחסידים נמצא בצרה הרבי איתו ביחד, ומעורר עליו רחמים, כאילו אווזו בידו בכח ומוציא אותו מהצרה.

בשנת תש"ז, שנתיים אחרי סיום מלחמת העולם השנייה, הגיעה הרבנית חנה שניאורסאהן – אמו של הרבי מליובאוויטש – לפריז שבצרפת, על מנת להמשיך משם לארה"ב בכדי לשהות לצדו של בנה. היה זה אחרי שנים ששהתה בגלות לצד בעלה, רבי לוי יצחק שניאורסאהן, גלות ממנה לא חזר.

הרבי, שעדיין היה רק חתנו של הרבי הריי"צ, נסע לקבל את פני אמו, אותה לא ראה שנים, וללוות אותה בדרכה לארה"ב. הרבי שהה בפריז מספר חודשים עד להפלגה המיועדת ובמשך הזמן הזה ניצלו חסידי חב"ד בפריז את ההזדמנות ובקשו מהרבי להתוועד איתם. באחת ההוועדויות, בקשו כמה מהחסידים מהרבי שיעורר רחמים אצל השווער שלו, הרבי הריי"צ, שיצליחו להשיג ויזות כדי שיוכלו לצאת מצרפת ולהגיע לאמריקה. הרבי הסתכל על החסידים – חסידים חשובים מאד – הרבי קצת חייך לשמע דבריהם ואמר, אתם חושבים שמישהו צריך להזכיר לרבי לחשוב עליכם לטובה ולעורר עליכם רחמים רבים? אספר לכם סיפור שהיה. עקב המאסר והיסורים האיומים שעבר הרבי הקודם אצל הקומוניסטים – שם נגזר עליו דין מות, כידוע, השליכו אותו והתעללו בו מאד – הרבי הריי"צ חלה. היתה תקופה מסוימת בארה"ב שכל בקר נכנסה אחות לחדרו של הרבי להזריק לו זריקה. זה היה בשעה מדויקת – שבע בבקר על השעון. הרבי הקודם ישב מוכן ומזומן ליד השולחן שלו, האחות דפקה ונכנסה ונתנה את הזריקה. פעם אחת, מספר הרבי, היא הגיעה דקה

מהדיקנא דא"א וגם המקור שלו. לפי הקבלה ל-יג תיקוני דיקנא יש שני מקורות (ובשביל להבין בדיוק צריך ללמוד כתבי האריז"ל לעומק) – 'מוחא סתימאה', הטעם הכמוס של הכתר, 'כח המשכיל' בלשון החסידות, וגבוה מכך, הכתר של הכתר, ה'גלגלתא', 'אהבה רבה' או 'חפץ' שלמעלה מרצון סתם.

כאן, בסיפור הזה, איך שהוא מסופר, מרגישים את החיבור בכתר בין שתי הבחינות האלה – זה שהרבי חושב עליך, המחשבה שלו באה מ'מוחא סתימאה', וזה שהוא חושב מתוך אהבה רבה, ולא רק חושב אלא אוהב אותך באהבה אין סופית, והאהבה האין סופית של הרבי זה בעצם היד ימין שמסוגלת להגיע אליך. כל יד ימין היא חסד, אבל יש את יד ימין של זעיר אנפין, עליו נאמר "וימינו תחבקני" – בקירוב מקום, ויש את יד ימין-חסד דעתיק המתלבש בגלגלתא דא"א, יד חובקת עולם.

ככה זה לצייר רבי, כמו בסיפור הזה, שהוא מוציא אותך מהגלות ומסכנת המוות עם יד ימין האין-סופית שלו, ותוך כדי שהוא מרוכז כולו ונמצא בהתפשטות הגשמיות (כפי שרואים בסיפור הזה), שאינו כאן אלא יחד עם החסידים (זו לא רק טלפתיא, אלא הרבה מעבר לכך. הרבי בעצמו נמצא שם עם החסידים, ידו חובקת אותם, וכך הוא מוציא אותם). שתי הבחינות של 'חפץ חסד' (התלבשות חסד דעתיק בגלגלתא דאריך), יחד עם היכולת להתקשר מרחוק, בחשיבה נעלמת, אלו שני מקורות יג תיקוני דיקנא, משם נמשכים הרחמים הרבים.

בין רבי לחסיד

זה סיפור של התקשרות ודבקות של הצדיק באנשים שלו. כמובן, כל יהודי יכול מיד, ברגע אחד, להמנות על חסידיו של הרבי. יש כאן דבקות למעלה מטו"ד, בין הרבי לחסידים. יש כאן אמנם מחשבה, כתוב שהרבי חושב על החסידים (ולא רק מתפלל עליהם), וחוף מכך שמרגיש אותם ויודע מה קורה עמם, יש כאן גם הרבה יותר מזה, הכח למשוך אותם ולהוציא אותם במחשבתו, אבל זו לא חשבה שכלית כלל וכלל. כמובן שהרבי עושה זאת על ידי כך שמעורר רחמי שמים שלא יתפסו ושתהיה סיעתא דשמיא למעלה מדרך הטבע.

אם הסיפור הזה מסופר בסגנון זה, שאין צורך לעורר רחמים רבים אצל הרבי, כי בלאו הכי דבוק וקשור בעצם עם החסידים, נסביר עוד נקודת עומק על דרך הקבלה והחסידות. לעורר רחמים רבים על מישהו זה לעורר את סוד הדיקנא, להגיע לדיקנא קדישא דאריך אנפין – יג מידות הרחמים של הכתר – שם זה המקור של 'רחמים רבים'. כשצריך לעשות נס, למעלה מהטבע, צריך את ה'רחמים רבים' של הכתר, ולא די ברחמים זעיר אנפין.

המשכה למטה והשפעה מלמעלה

אם הרבי צוחק כך על בקשת החסידים שהוא יתווך ויעורר רחמים רבים, סימן שלפי החוש שלו ברבי הקודם – ואם יש מישהו שיש לו חוש ברבי הקודם, זה בודאי הוא – המקום ממנו באה ההצלה זה מקום שגם יותר גבוה

ברכות בחשבון

מתמטיקה בפרשת השבוע

פעמים הוי'.

או בדרך אחרת ("על פי שני עדים יקום דבר"): 6 האותיות הראשונות של הביטוי **פא ריש הא אלף דלת מם** עולות 1222, ואילו 6 האותיות האחרונות **הא תו מם יוד מם הא** עולות 598!

ידוע שהמלה **תורה** עולה **יג (אהבה)** פעמים **מז (בטול)**, ואם כן **מז** פעמים **הוי'** עולה **תורה-תורה**, רמז לתורה שבכתב ותורה שבעל פה. בחסידות מוסבר כי פרה אדומה היא "חקת התורה" כולה, משום שכל התורה מבוססת על עבודת "**רצוא ושוב**" (**תורה** בגימטריא), כאשר בכל מצוות התורה ה"רצוא ושוב" הוא חלקי ("עד ולא עד בכלל") ובפרה אדומה הוא מלא ומוחלט ("עד ועד בכלל"). אם כן, 1222, 47 פעמים **הוי'**, רומז גם לפעמיים "**רצוא ושוב**" – במדרגה של שאר מצוות התורה ("עד ולא עד בכלל") ובשלמות של מצוות פרה אדומה ("עד ועד בכלל", עד אין סוף ממש, וכפי שיתגלה לעתיד לבוא כאשר יקיים היעוד של "בלע המות לנצח", בזכות טהרת טומאת מת שעל ידי מצוות פרה אדומה).

בין שני המכפילים – 23 ו-47 – מתקיים יחס מיוחד: 47 שווה פעמיים 23 ועוד 1. מכפלת שני מספרים ביניהם מתקיים יחס זה ($1 + 1 - 2n$) נותנת תמיד מספר משולש שכן נוסחת המשולש היא $\frac{n(n+1)}{2} = n$ ואפשר להכפיל את המונה ואת המכנה שניהם ב-2. במקרה דנן: 47 פעמים 23 = 1081, משולש 46 בגימטריא **תפארת**.

בנוסף, שני המכפילים כאן הם מספרים ראשוניים, שהתבוננות במיקומם בסדרת המספרים הראשוניים (החל מ-1, שעל פי

בשבועות האחרונים עסקנו במספר 1820 – מספר ההופעות של שם הוי' ב"ה בכל התורה, העולה "**סוד** [פעמים] הוי'". למרות שבוע שעבר סיימנו עם כוונה להמשיך לפתח את ענין האפס והקשר שלו עם 1820, ענין זה יידחה לשבוע הבא אי"ה והשבוע נפתח סוגריים כדי לעסוק בענין נלווה. פרשת "חקת התורה" (ולא רק 'חקת הפרה', כדיוק בחסידות) היא פרשה כללית, ולכן מתאים לחפש בה את המספר 1820, שיש הרואים בו את המספר החשוב ביותר בתורה.

תמימות ומילוי בפרה האדומה

פרשת השבוע, חקת, פותחת בפסוק:

וַיִּדְבֶּר הוֹי' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר: זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה הוֹי' לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל:

מהביטוי "**פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה**" למדו חז"ל שעל הפרה להיות תמימה באדמימות שלה, ללא אפילו שתי שערות שחורות. האדמימות המוחלטת של השערות, החיצוניות הגלויה של הבהמה, מעידה על כך שגם בפנימיותה הנסתרת היא אדומה כולה. במושגי ההתבוננות באותיות, הפנימיות הנסתרת היא חלק המילוי של האותיות. והנה, "פרה אדמה תמימה" במילוי – **פא ריש הא אלף דלת מם הא תו מם יוד מם הא** – עולה בדיוק 1820!

70 פעמים 26 מתחלקים כאן לראשי התבות (**פא אלף תו**) העולים 598 שהם כג פעמים **הוי'** ושאר האותיות (**ריש הא דלת מם הא מם יוד מם הא**) העולות 1222 שהם מז

אמר ה' "לך אני מגלה טעם פרה" וכן נאמר "ויקחו אליך פרה אדמה תמימה וגו'". מבנה זה משקף בדיוק את התיאור השלם של הפרה – "פרה אדמה תמימה, אשר אין בה מום, אשר לא עלה עליה על" – שלשה ביטויים בהם 3-4-5 מלים. כלומר, שלש אותיות פרה רומזות לביטוי בן שלש המלים "פרה אדמה תמימה"; ארבע אותיות אדמה רומזות לביטוי בן ארבע המלים "אשר אין בה מום"; וחמש אותיות "תמימה" רומזות לביטוי בן חמש המלים "אשר לא עלה עליה על".

והנה, חיבור "פרה" עם "פרה אדמה תמימה" (השרש-המקיף עם הפיתוח) וחיבור "אדמה" עם "אשר אין בה מום" (חבור ז אותיות ו-ז מלים, עיקר ה"זה" של משה רבינו, עליו נדרש "כל השביעין [ז] חביבין" – משה הנו הדור ה-ז לאברהם אבינו) נותן גם הוא 1820! "על פי שנים עדים יקום דבר" – החזרה הכפולה של המספר 1820 בתיאור פרה אדומה מחזקת את ראייתה כ"חקת התורה", הכוללת את כל התורה כולה, על כל 1820 הופעות שם הוי' שבה.

פשט הנו הראשוני (הראשון) מגלה תופעה מפליאה נוספת: 23 הוא המספר הראשוני ה-10 ("העשירי יהיה קדש להוי'") ו-47 הוא הראשוני ה-16. כלומר, 23 הוא הראשוני ה-74 ו-74 הוא הראשוני ה-הוה, רמז נאה לשם הוי' ב"ה. ועוד, סכום המיקומים (10 ו-16) הוא 26 ואילו סכום המספרים עצמם (23 ו-47) הוא 70. יוצא שהמכפלה של סכום המיקומים עם הסכום של המספרים בעצמה נותנת 1820, המספר בו פתחנו את ההתבוננות!

מבנה תיאור הפרה

את המספר 1820 ניתן למצוא שוב בתיאור הפרה, מתוך התבוננות בתופעה פשוטה, אך יפהפיה, של התייחסות עצמית (reference seff), שהיא אחד ממאפייני היפי הפיזי הפנימי של התורה (שנקראת כולה "שירה" – "כתבו לכם את השירה הזאת"): הביטוי "פרה אדמה תמימה" מורכב מ-3 מלים בהן 3-4-5 אותיות (סה"כ זה אותיות – ז ב"פרה אדמה" ו-ה ב"תמימה" – בסוד "משה נתנבא ב'זה", שהרי למשה רבינו לבדו

יחס עולם
התורה לחילוניות ולאופי המרחב הציבורי במדינה מתחלק לשיטות וזרמים, הנעים על הציר בין התבדלות והסתגרות ועד היטמעות כמעט-מוחלטת ואימוץ ערכי החברה. גם בתוככי היהדות החרדית לדבר ה' אנו מוצאים גישות שונות ואף מרוחקות זו מזו. בשיעור שניתן לחברי הגרעין החדש של הרב בתל אביב לפני כשנה, הציג הרב שלש גישות מ'עומק' עולם החסידות - סאטמר, צאנז-קלויזנבורג וחב"ד - וגם הוסיף על גביהן חידוש עדכני שמתאים לתל אביב של ימינו. מהבדלות מוחלטת יש להתקדם להשפעה המונעת מתודעה של שיתוף פעולה אמתי - "מתקדמים יחד"!

יש כאן דוגמה נפלאה לדרך ההתבוננות המיוסדת על דברי מורנו הבעל שם טוב כי כל תהליך של עבודה ותיקון מורכב משלשה שלבים - הכנעה-הבדלה-המתקה. לפתע שלש שיטות, החולקות-לכאורה מהקצה אל הקצה, נצבות על רצף אחד של תהליך עבודה פנימית, שבסופו של דבר גם מצביע אל שלב נוסף של תיקון.

הרחבה נוספת על צורות יסודיות של התבוננות תמצאו בחוברת בהקדמה לשיעור הטרי לפרשת שבוע: הסבר כיצד מתבוננים על יסוד העמקה באותיות לשון הקדש (התבוננות שמפתחת ומבררת את כח הדמיון הקדוש) ופתיחת פתח ליסוד היסודות של תורת הקבלה - הקבלת תופעות בתורה ובמציאות לעץ החיים של הספירות.

מעוניין להצטרף לצוות המפיצים של **ואביטה?**

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח מייל לכתובת: **itiel@pnimi.org.il**

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון במספר **079-9211452**

לפניות בנושא העלון: **052-4295164**

pnimi.org.il